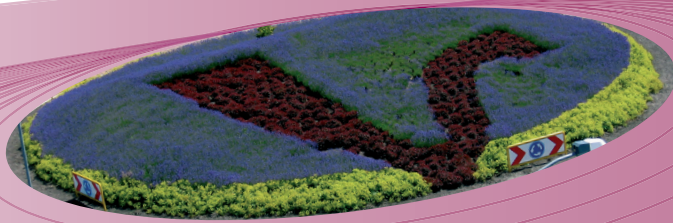

VOORJAARSNOTA

2014

→ programmarekening → voorjaarsnota → programmabegroting → najaarsrapportage

Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf - Durf

Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht - Doorzicht

Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht - Daadkracht

Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar - Dienstbaar

VOORJAARSNOTA 2014

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk	onderwerp	blz.
I	Raadsvoordracht	2
II	Besluitvorming	3
III	Financiële positie in één oogopslag	5
IV	Ontwikkeling programmabegroting 2014	6
V	Actualisatie Meerjarenbegroting	27
VI.	Actualisatie MOT 2015 – 2017	29
VII	Vervangingsinvesteringschema	32
VIII	Sociaal domein	33
IX.	Begrotingsrichtlijnen	35
Bijlagen		
	1. Toelichting potentiële bezuinigingsmaatregelen “Zeegse”	36
	2. Geactualiseerd overzicht MOT maatregelen nr. 8 t/m 48	42
	3. Meerjarenbegroting 2015 – 2017	40
	4. Vervangingsinvesteringen 2016 – 2018	50
	5. De financiën in vogelvlucht	51

I. Raadsvoordracht.

Nummer 2014R0057

Veendam, 20 mei 2014.

Aan de (leden van de) gemeenteraad,

Na het vaststellen van de begroting 2014 (november 2013) en de aanbidding van de Jaarrekening 2013 (juni 2014), bieden wij u nu het tweede ijkpunt in de beleidscyclus van 2014 aan.

In de voorjaarsnota 2014 (Vjn.14) geven wij een beeld van de voortgang van de in de begroting gestelde doelen (w vragen). Daarnaast willen wij u in deze Vjn.14 een zo goed mogelijk inzicht geven in de actuele financiële positie van onze gemeente. Juist in deze periode waarin gemeenten - mede door de gevolgen van de recessie - samen met het rijk moeten bezuinigen, is het meer dan ooit van belang inzicht te geven in de actuele stand van de meerjarige financiële positie.

Op basis van de informatie uit de Vjn.14 vinden wij het noodzakelijk het lopende meerjarige ombuigingstraject (MOT) nadrukkelijk een vervolg te geven. Met dat vervolg zal de basis moeten worden gelegd om te komen tot een sluitende begroting 2015 en een sluitende meerjarenbegroting 2016 – 2018. Bij de behandeling van de Vjn.14 willen wij graag met u van gedachten wisselen over de samenstelling van de bezuinigingsmaatregelen zoals vastgelegd in het geactualiseerde MOT overzicht.

Er verandert veel bij gemeenten. Er komen nieuwe taken bij in het sociaal domein die tegelijkertijd gepaard gaan met forse efficiency kortingen. Daardoor zijn er beduidend minder financiële middelen beschikbaar voor de uitvoering van deze (nieuwe) gemeentelijke taken. Gemeenten staan daardoor meer dan ooit voor de uitdaging om de juiste financiële keuzes te maken. De gemeenteraad heeft een belangrijke en cruciale rol bij het maken van die keuzes. Als hulpmiddel bij het maken bij deze keuzes hebben wij in bijlage 5 een notitie opgenomen - *de financiën in vogelvlucht* - die een algemeen inzicht geeft in de gemeente financiën.

Wij menen met de aanbidding van deze Voorjaarsnota voldoende inhoud te hebben gegeven aan de afspraken die wij rondom de actieve informatievoorziening met uw raad hebben gemaakt. Voor het streven we in de Vjn.14 niet naar volledigheid maar beogen met name om melding te maken van die zaken die een speciale vermelding waard zijn.

De opgave waar we in het komende jaar voor staan, zal ook dit keer geen gemakkelijke zijn. We vertrouwen er echter op om - net als voorgaande jaren – samen met u de verantwoorde financiële keuzes te maken.

Burgemeester en wethouders van Veendam,

S.B. Swierstra, burgemeester

A. Castelein, secretaris.

II. Besluitvorming.

De raad van de gemeente Veendam

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 mei 2014

BESLUIT

- De begroting 2014 aan te passen conform de in de programma's aangegeven bijstellingen;
- het voordeel toe te voegen aan de ABR;
- De volgende benodigde kredieten beschikbaar te stellen.
  - rotonde A. Tripweg Dalweg 12 €230.000,-
  - Fietspad A Tripweg €175.375,-
  - Isolatie woningen €90.315,-
- Akkoord te gaan met de begrotingsrichtlijnen 2015 – 2018;
- Akkoord te gaan met het opnemen van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen in de primitieve begroting 2015;

- De voorjaarsnota 2014 voor het overige voor kennisgeving aan te nemen

Besloten in de openbare vergadering van 30 juni 2014

De raad voornoemd,

Voorzitter,

Griffier

Inleiding.

Jaarlijks wordt in de voorjaarsnota een tussentijds overzicht gegeven van het lopende begrotingsjaar . De programmabegroting 2014 is in november 2013 door uw raad vastgesteld. Zeker aan het begin van een nieuwe raadsperiode, waar in zekere zin sprake is van een nieuwe start, kan een dergelijke actualisatie extra richting geven aan de voornemens van de raad.

In hoofdstuk III geven wij een beknopt overzicht van onze actuele financiële positie. Vervolgens geven we in hoofdstuk IV een toelichting op de ontwikkelingen die zich na november 2013 hebben voorgedaan. Daarbij geven wij uiteraard ook aan welke financiële consequenties deze ontwikkelingen hebben en op welke punten de begroting aanpassing behoeft. Wij vragen u akkoord te gaan met deze wijzigingen op de begroting 2014.

In hoofdstuk V wordt de meerjarenbegroting 2015 – 2016 geactualiseerd. Vervolgens worden in hoofdstuk VI de potentiële bezuinigingsmaatregelen over 2015 – 2017 weergegeven. Ten opzichte van de begroting 2014 is het overzicht geactualiseerd en aangevuld.

In hoofdstuk VII vindt u een overzicht van het noodzakelijke materieel dat in 2015 dient te worden vervangen. Wij vragen u er mee akkoord te gaan de kapitaallasten van deze vervangingen in de begroting 2015 op te nemen.

De ontwikkelingen rondom de komende decentralisaties in het sociaal domein op het gebied van jeugd, zorg en werk worden in hoofdstuk VIII in beeld gebracht en toegelicht..

In hoofdstuk IX zijn de richtlijnen opgenomen voor het opstellen van de begroting 2015. Wij vragen u akkoord te gaan met deze kaders.

III. Financiële positie in één oogopslag

Onze actuele financiële positie wordt in sterke mate bepaald door de rijksbezuinigingen. Om onze meerjarenbegrotingen sluitend te krijgen en te houden, kennen we een meerjarig ombuigingstraject (MOT). In hoofdstuk VI gaan wij daar nader op in.

De financiële positie wordt bepaald door diverse elementen, zoals het rekeningresultaat, de structurele begrotingsruimte 2014, het financieel meerjarenperspectief, het weerstandsvermogen en het meerjarig ombuigingstraject (MOT). In de Vjn.14 komen deze onderdelen in de diverse paragrafen en hoofdstukken aan de orde. Ten behoeve van de overzichtelijkheid geven wij aan het begin van deze Voorjaarsnota hiervan een beknopte samenvatting. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Op grond van de gemeentewet dient de jaarbegroting structureel in evenwicht te zijn. Als daar op enig moment niet aan wordt voldaan, dient aangetoond te kunnen worden dat dit tekort kan worden gedekt binnen een reëel sluitende Meerjarenbegroting (Mjb).
- Het uitgangspunt van een sluitend meerjarenperspectief is ook in onze toekomstvisie vastgelegd.
- Gelet op de huidige financiële positie en het tekort aan middelen, stellen wij voor om het onderstaande besluit uit de Vjn.09 (blz.61) te continueren, tot het moment dat weer sprake is een gezonde financiële positie.

“Tijdelijk, tot het moment dat een reëel sluitend meerjaren dekkingsplan door de raad is vastgesteld, alleen nieuwe incidentele/structurele uitgaven (nieuw beleid) te doen die voldoen aan de criteria onuitstelbaar en onvermijdelijk en waarvan de financiële gevolgen volledig in beeld zijn gebracht”;

Financiële positie

Het rekeningsresultaat 2013 vertoont een positief saldo van rond €4 ton.

Structurele begrotingsruimte 2014.

Na actualisatie van de begroting 2014 (uitgewerkt in hoofdstuk IV), resteert een structureel tekort in 2014 van €29.436,- Dit tekort is meegenomen in de actualisatie van de meerjarenbegroting.

Het financieel meerjarenperspectief.

Het cumulatieve tekort in het meerjarenperspectief (uitgewerkt in hoofdstuk V) in 2017 bedraagt €4,3 mln. Om dit te verwachten structurele meerjaren tekort ad. €4,3 mln. te dekken, worden uw raad in deze Vjn.14 aanvullende bezuinigingsmaatregelen voorgelegd, waardoor een dekkingspotentieel ontstaat van €4,3 mln. aan MOT maatregelen. Deze MOT maatregelen zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk VI.

Weerstandsvermogen.

- Gelet op onze structurele financiële positie is het zonder ingrijpen in het bestaande beleid nauwelijks meer mogelijk een *structurele* uitzetting van de begroting, door ondermeer autonome stijging van de uitgaven dan wel door nieuw beleid, op te vangen.
- Het *incidentele* weerstandsvermogen is zoals hieronder aangegeven momenteel weer op een verantwoord niveau.
Op basis van gekwantificeerde risico's is de omvang van het algemene weerstandsvermogen ad. €5,- mln. toereikend. Het Risicofonds sociale voorzieningen voldoet aan de norm ad. €0,5 mln.
- De ARG (algemene reserve grondbedrijf) voldoet aan de minimum norm van €1,6 mln.

Conclusie

Uit het bovenstaande blijkt dat de financiële positie van onze gemeente momenteel structureel een substantieel tekort vertoont. Via de MOT maatregelen zal dekking moeten worden gevonden voor het structurele tekort.

IV. Ontwikkeling Programmabegroting 2014

Inleiding.

In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan nadat de begroting 2014 in november 2013 is vastgesteld.

De ontwikkelingen zijn weergegeven per (deel) programma, conform de programma-indeling begroting 2014.

In het onderdeel “programmaomschrijving” is aangegeven welke onderwerpen onder het betreffende programma vallen. Vervolgens worden onder het kopje “ontwikkelingen 2014” de actualiteiten gepresenteerd. Door middel van de zogenaamde “w vragen”:

Wat willen we bereiken? En: Wat gaan we daarvoor doen?

Daarnaast worden in dit onderdeel overige ontwikkelingen vermeld.

In het onderdeel “financieel” worden de budgetten vervolgens bijgesteld ten opzichte van de raming 2014, inclusief een eventuele nadere toelichting daarop. In de overzichten van de bijstellingen is aangegeven is de bijstellingen incidenteel (i) is of structurele (s) doorwerking heeft.

1 Bestuur en organisatie

Programmaomschrijving

Het programma Bestuur en Organisatie heeft betrekking op het functioneren van de bestuursorganen (burgemeester, college en raad) van de gemeente en de relaties tussen die bestuursorganen en de burger. Onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn: bestuurlijke samenwerking, dienstverlening en voorlichting en communicatie.

Ontwikkelingen 2014

Bestuurlijke samenwerking

- *Wat willen we bereiken?*

In overeenstemming met het advies van de Visitatiecommissie “Bestuurlijke Toekomst Groningen” komen tot een grootschalige herindeling die uiterlijk op 1 januari 2018 moet zijn afgerond. Veendam heeft daarbij de nadrukkelijke voorkeur voor een herindeling westelijke richting, zoals voorgesteld door de visitatiecommissie.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Op 28 februari 2013 heeft de visitatiecommissie haar eindrapport “Grenzeloos Gunnen” gepresenteerd. Naar aanleiding van de bespreking van het rapport hebben college en (een ruime meerderheid van de) raad aangegeven dat men tevreden is met de huidige samenwerking met Pekela (De Kompanjie), maar dat op termijn nut en noodzaak wordt gezien van een grootschalige herindeling. Daarbij wordt positief geoordeeld over het door de visitatiecommissie geadviseerde nieuwe cluster De Compagnie, waar Veendam samen met (grote delen van) Slochteren, Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en Pekela deel van uit zou maken. Tevens is opgemerkt dat een Oost-Groninger variant niet op voorhand moet worden uitgesloten.

- *Ontwikkeling*

In december 2013 heeft de raad zich uitgesproken voor een herindeling in westelijke richting met de gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Menterwolde. Dit principe-besluit was in grote lijnen een bevestiging van het standpunt dat de raad reeds in juni 2013 had ingenomen. Nader onderzoek door het CAB in de tussenliggende periode wees uit dat deze nieuw te vormen gemeenten niet alleen vanwege de nodale aspecten en onderlinge samenhang, maar ook uit oogpunt van sociaal-economische ontwikkelingsmogelijkheden een adequaat antwoord is op de opgaven waar we de komende jaren voor staan.

Omdat de gemeenten in Oost-Groningen ten aanzien van de gewenste nieuwe clusters niet tot een eenduidig eindplaatje kwamen, is afgesproken om de commissie Jansen te vragen een aanvullend advies uit te brengen op het advies uit februari 2013 (Grenzeloos Gunnen I). De gemeenten kwamen overeen dit advies als zwaarwegend te zullen beschouwen. In dat aanvullend advies – gepresenteerd op 6 februari 2014 – wordt geadviseerd om Veendam in te delen bij een nieuw te vormen gemeente Zuid-Oost Groningen. Het tweede aanvullende advies van de commissie staat - voor wat de positie van Veendam betreft - vrijwel haaks op het eerste advies. Wij zullen ons in 2014 samen met de raad en omliggende gemeenten nader oriënteren op het aanvullende advies van de commissie.

Dienstverlening

- *Wat willen we bereiken?*

We willen onze (externe) dienstverlening door ontwikkelen, waarbij uiterlijk in 2018 op basis van de behoeften en logica van de burger sprake is van een sterk gedigitaliseerde en vraaggerichte publieke dienstverlening. We streven daarbij dat in elk geval 80% van de eerste contacten met de burger direct wordt afgehandeld door de gemeente

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

De dienstverlening van de gemeente Veendam wordt continue gemonitord; dit geldt zowel voor de balies als voor de telefoon. Het productaanbod op de website wordt waar mogelijk uitgebreid en gedigitaliseerd zodat het voor klanten eenvoudig zakendoen is met de gemeente.

- *Ontwikkeling*

Dienstverlening heeft continue de aandacht en wordt doorontwikkeld waar dat kan, bijvoorbeeld door het digitaal aanbieden van producten en diensten en het Lean maken van processen. Daarnaast is telefonische bereikbaarheid een belangrijk thema evenals het stroomlijnen van de Meldingen Openbare Ruimte. Voor beide trajecten loopt een afzonderlijk project.

Basisregistraties

- *Wat willen we bereiken?*

Met informatisering wordt bedoeld de wijze waarop de gemeentelijke gegevens worden vastgelegd, beheerd en vooral gebruikt voor een betere dienstverlening, het ondersteunen van werkprocessen en het besturen c.q. aansturen van de organisatie.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Overeenkomstig het dienstverleningsconcept 'Pekela en Veendam hebben Antwoord©' en het Nationaal Uitvoeringsprogramma e-Overheid (NUP) zorgen we voor een adequaat stelsel van basisregistraties. De implementatie verloopt volgens de landelijke planning.

- *Ontwikkeling*

Vanwege het vertrek van de Informatiemanager vindt momenteel een herijking van het project Informatisering plaats om te komen tot een nieuwe, actuele planning. Basisregistraties krijgen hierin een prominente plek. Speciale aandacht is er voor interne bewustwording over het verplichte gebruik van deze registraties maar ook voor de mogelijkheden die ze bieden.

Overige

Stedenband

Bij de intentioneel vastgestelde MOT maatregelen in de begroting 2014, hebben wij u geïnformeerd over ons voornemen om de activiteiten in het kader van de stedenbanden in 2016 te beëindigen. We realiseren daarmee een structurele bezuiniging van € 10.000 per jaar.

Met name de stedenband met Kelowna is in de afgelopen jaren actief ingevuld. Vele jaren zijn er Canadese veteranen naar Veendam gekomen om de dodenherdenking bij te wonen en het bevrijdingsfeest te vieren. Gelet op de steeds hogere leeftijd van de veteranen, wordt het echter steeds moeilijker om veteranen te vinden die de lange reis naar Nederland willen en kunnen maken. In 2013 zijn er geen veteranen geweest en de verwachting was dat dat ook in 2014 het geval zou zijn. Omdat het in 2015 70 jaar geleden is dat Nederland is bevrijd, is de gedachte van het college om dan een delegatie uit Kelowna (bestuurlijk, ambtelijk, veteranen) uit te nodigen om nog eenmaal de ceremonie te beleven. Tevens zou dat een goed en symbolisch moment zijn om afscheid te nemen. De bespaarde kosten wegens het uitblijven van de komst van veteranen in 2013 en 2014 zou dan ingezet kunnen worden om aan het afscheid extra aandacht te kunnen schenken. Tegen de verwachting in heeft de Stichting Kelowna ons laten weten dat in 2014 toch twee veteranen naar Veendam zijn gekomen. Zij zijn uiteraard van harte welkom. Zoals te doen gebruikelijk zullen wij een deel van deze kosten voor onze rekening nemen. Dat betekent echter wel dat het budget 2014 slechts gedeeltelijk kan worden bespaard ten behoeve van de slotceremonie in 2015.

Financieel

Draadloos netwerk

Het college wordt digitaal ondersteund door het gebruik van I-pads en ook de nieuwe raad zal met behulp van I-pads papierloos gaan vergaderen. Om deze ondersteuning te faciliteren dient het tijdelijke draadloze netwerk te worden vervangen door een betrouwbaar en goed beveiligde WiFi-toegang voor het bestuur. De exploitatie lasten daarvan bedragen €16.000,-.

Raadsvergoedingen.

Als gevolg van een wijziging in de uitbetaling van de vergoedingen aan de raadsleden (met ingang van 1 januari 2013 netto i.p.v. bruto) , valt er per jaar € 35.000,- structureel vrij in de exploitatie. Dit heeft te maken met de werkkostenregeling, waardoor de sociale lasten via de loonheffing worden verrekend.

Kosten conferentie Zeegse bezuinigingen

Op 12 en 13 maart jl. heeft een bezuinigingsconferentie plaatsgevonden met het college en het MT van De Kompanjie. Tijdens de bijeenkomst is het college er samen met het management van De Kompanjie een eerste stap gezet om voorstellen te ontwikkelen die het oplopende tekort afdekken. Wij stellen u voor de kosten van conferentie (ruim € 4000,-) ten laste te brengen van de reserve MOT.

Meerjarige ombuigingsmaatregelen (MOT).

Zoals in de jaarrekening aangegeven (blz. 11) bleek dat op diverse budgetten geen uitgaven meer zullen worden gedaan. Onderstaande budgetten zijn op de diverse programma's afgeraamd. De resterende budgetten zullen na nader onderzoek eventueel bij de najaarsrapportage worden afgeraamd

Raad van Europese gemeenten	€ 1.800,00	program 1
H en A gr bedr locaties	€ 4.260,00	program 3
Econ.zaken Vent en standplaatsen	€ 2.500,00	program 3
Woonwagencentrum Wiedehoek	€ 1.350,00	program 2.5
Woonwagencentrum Wiedehoek	€ 290,00	program 2.5
Overige verkeersmaatregelen	€ 1.403,00	program 4.1.1
Uitvoering milieubeleidsplan	€ 50.800,00	program 4,1.2.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

<i>Best.prod</i>	<i>omschrijving/toelichting</i>	<i>nadelen</i>	<i>voordelen</i>		<i>opmerking(en)</i>
001.02	Alg. Commandant Bevolking Zorg gem kolom groningen	4.000	4.000	s	
001.02	draadloos netwerk	16.000		s	zie nadere toelichting
001.02	Electronisch vergaderen (Notubizz)	2.500		s	
001.02	raadsvergoeding		35.000	s	zie ook nadere toelichting
001.02	kosten conferentie Zeegse MOT	4.000	4.000	i	zie nadere toelichting
004.01	Lagere leges door afname aantal reisdocumenten	30.000		s	
005.01	Aframing Raad van Europese Gemeenten		1.800	s	
Totaal		56.500	44.800		

2 Complete Parkstad

Programmaomschrijving

In de toekomstvisie en het collegeprogramma hebben we aangegeven dat we op het fundament van het verleden door willen groeien naar een 'complete Parkstad'. Een plaats waar de inwoners trots op kunnen zijn. Een gemeente met een aantrekkelijk en bruisend centrum en mooie, leefbare wijken. En een gemeente waar voor een verzorgingsgebied van ongeveer 40.000 inwoners een compleet pakket van voorzieningen aanwezig is. In dit programma zijn verschillende van deze voorzieningen in samenhang met elkaar opgenomen.

2.1 Sport

Programmaomschrijving

Het onderhouden en faciliteren en het stimuleren van activiteiten op het gebied van sport worden in dit deelprogramma opgenomen.

Ontwikkelingen 2014

- *Wat willen we bereiken?*

We willen de huidige sportvoorzieningen zoveel mogelijk in stand houden en de sportparticipatie verhogen. We geven uitvoering aan een samenhangend sport- en gezondheidsbeleid voor meerdere doelgroepen, zodat de inwoners van Veendam zo lang mogelijk fit en zelfstandig kunnen blijven.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Door het tijdig uitvoeren van meerjaren vervangingsinvesteringen er voor zorgen dat de kwaliteit van onze binnensportaccommodaties, sportterreinen en het subtropisch zwembad Tropiqua in Veendam in stand blijft.

- *Ontwikkeling*

Met betrokkenen in 2014 invulling geven aan de planvorming met als doel het realiseren van een Leer- en Sportpark op het stadioncomplex De Langeleegte..

Financieel

Aanschaf whirlpools Tropiqua.

De huidige uit 1990 daterende whirlpools worden vervangen door vijf eenpersoons Whirlpools. Deze investering wordt gedekt uit de egalisatie reserve sport. In de jaarrekening 2013 onderdeel rekeninguitkomst hebben wij ook melding gemaakt van deze aanschaf.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
530.01	te lage raming gas en electra zwembad Tropiqua	27.500		s	
530.01	Hogere belasting op leidingwater zwembad Tropiqua	6.000		s	
530.01	investering in wirlpools Tropiqua	40.600		i	t.l.v egalisatie reserve sport
Totaal		74.100	0		

2.2 Cultuur

Programmaomschrijving

Het onderhouden van faciliteiten en het stimuleren van activiteiten op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme worden opgenomen in dit deelprogramma. Hierbij valt te denken aan VanBeresteyn, bibliotheek, muziekschool, amateuristische kunstuitoefening en Veenkoloniaal museum.

Ontwikkelingen 2014

Voor wat betreft de ontwikkelingen rondom VanBeresteyn, zie bijlage 2 (MOT), punt 23/24."

Financieel

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
511.01	te hoge raming budget muziekinstrumenten		10.000	s	
511.01	Project PIMBA is beëindigd	11.500	11.500	s	zie programma 1
Totaal		11.500	21.500		

2.3 Jeugd/Onderwijs

Programmaomschrijving

Het deelprogramma Jeugd/onderwijs bevat de (rand)voorwaarden voor het geven van onderwijs. De voorwaarden hebben betrekking op onderwijshuisvesting, de verschillende vormen van onderwijs, leerplicht en volwasseneneducatie.

Ontwikkelingen 2014

Voor wat betreft de transitie van de jeugdzorg, zie hoofdstuk 8 "Sociaal Domein",

Onderwijshuisvesting

- *Wat willen we bereiken?*

Zorgdragen voor adequate en efficiënte huisvesting voor alle scholen

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Per 1 januari 2015 vindt als gevolg van een wettelijke maatregel een uitname uit het gemeentefonds plaats ten aanzien van investeringen in onderwijshuisvesting en het groot buitenonderhoud van het primair onderwijs. Hier vloeit uit voort dat er vanaf 2015 minder middelen uit het gemeentefonds worden verkregen voor onderwijshuisvesting. De verwachting is dat dit nadeel voor het grootste deel weg zal vallen tegen het wegvallen van de geraamde verplichtingen voor groot onderhoud.

- *Ontwikkeling*

De wetgeving primair onderwijs inzake onderhoud van schoolgebouwen wordt gewijzigd. De bedragen uitname gemeentefonds zijn nog niet bekend.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Het aantal dislocaties zal met 3 afnemen, waardoor oudere, minder adequate onderwijsgebouwen kunnen worden afgestoten. Ook wordt een herverdeling van de resterende onderwijscapaciteit voorzien. De hieruit voortvloeiende incidentele kosten zullen naar verwachting met bestaande vrijvallende middelen uit 2013 en 2014 betaald kunnen worden.

- *Ontwikkeling*

Het college heeft een stappenplan vastgesteld t.a.v. herverdeling van onderwijsruimten voor de schooljaren 2014/2015 en 2015/2016. Met de schoolbesturen vindt hierover verder overleg plaats.

- *Ontwikkeling*

Herhuisvesting brengt kosten met zich mee. Getracht wordt dekking te vinden binnen bestaande middelen voor de centrale herhuisvesting van de Viermaster per 1-8-2014 en binnen de komende twee jaar ook voor de Brasskorf en de Westerschool. Daarnaast zal de dislocatie van de Mgr. Bekkersschool, de Bekkersstee geherhuisvest moeten worden. Het aantal leerlingen van deze school stijgt zodanig dat extra ruimte gezocht moet worden. Wij proberen dit binnen de bestaande schoolgebouwen te realiseren.

- *Ontwikkeling*

Voor aanpassing van het huidige gebouw van de Wim Monnereauschool om de onderbouw van de M. Hardenberg-school te kunnen herhuisvesten is een kredietaanvraag in voorbereiding. Voor de kosten zijn middelen beschikbaar.

Financieel

Onderwijs achterstanden beleid (OAB)

In 2013 (december) op basis van de beleidsbrief “een betere basis voor peuters” een specifieke uitkering onderwijs achterstanden beleid (OAB) ontvangen ad. €30.389,- voor de kwaliteitsverbetering op taalgebied. Deze middelen waren uiteraard nog niet benut in 2013 en zullen in 2014 voor dit doel worden aangewend. In de jaarrekening 2013 hebben wij u voorgesteld deze middelen toe te voegen aan de ABR. Wij stellen u voor bij deze Vjn.14 deze middelen weer te onttrekken aan de ABR. Tevens verzoeken wij u ook de ter zake in 2014 ontvangen middelen beschikbaar te stellen.

Leer- en sportpark.

Voor de ontwikkeling van een Leer- en sportpark en de volgende fase vervangende nieuwbouw voor de Winkler Prins is een huisvestingsonderzoek door derden noodzakelijk. Conform de afspraak betaalt onze gemeente 50% van de kosten van dit onderzoek. Onze bijdrage ad. €7.100,- is meegenomen in de financiële bijstellingen

Onderhoud JG Pinksterstraat.

Er zijn onvoorziene uitgaven te verwachten in verband met een groot lekkage probleem bij het gebouw aan de JG Pinksterstraat. De kosten van herstel zijn op dit moment nog niet in beeld. Uiterlijk bij de najaarsrapportage 2014 komen wij hier op terug.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

<i>Best.prod</i>	<i>omschrijving/toelichting</i>	<i>nadelen</i>	<i>voordelen</i>		<i>opmerking(en)</i>
480.11	Afronden sloop Prins Bernhardlaan 89, afwerken terrein	7.509		<i>i</i>	
480.11	Aanvullende specifieke uitkering OAB 2013	30.388		<i>i</i>	zie afzonderlijke toelichting
480.11	Aanvullende specifieke uitkering OAB 2014	30.388		<i>i</i>	zie afzonderlijke toelichting
480.11	onderzoek leer- en sportpark	7.100		<i>i</i>	zie afzonderlijke toelichting
650.02	Wet kinderopvang		5.000	<i>s</i>	bijstelling leges opbrengst
Totaal		75.385	5.000		

2.4 (gezondheids)Zorg

Programmaomschrijving

Dit deelprogramma heeft alle zaken die betrekking hebben op gezondheid, voorbereiding en uitvoering van activiteiten en diensten met betrekking tot de basis- en jeugdgezondheidszorg.

Ontwikkelingen 2014

Voor wat betreft de Wmo/Awbz, zie hoofdstuk 8 "Sociaal Domein".

Financieel

Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

- *Invoering nieuwe jeugd wet*

Vanaf 1-1-2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Om deze (zorg) jeugdhulpplicht gestalte te kunnen geven is het noodzakelijk een adequate voorbereiding te treffen. Hiervoor zijn in 2013 middelen ontvangen. Hiervan is €27.248,- nog niet ingezet en zijn noodzakelijk om de geraamde lasten voorbereiding jeugdzorg 2014 af te dekken. Bij de jaarrekening is voorgesteld deze €27.248,- via de ABR over te hevelen naar 2014.

- *Begroting CJG*

In de raadsvergadering van 17 juni 2013 is bij motie €217.000,- toegevoegd aan de ABR, bestemd voor diverse uit te voeren projecten in het kader van de ontwikkeling CJG/WMO. Het is de bedoeling deze middelen in 2014 onder andere in te zetten voor extra pedagogische hulp voor zwangeren en jonge ouders en extra schoolmaatschappelijk werk voor voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn de middelen bestemd voor het programma transformatie jeugdzorg Groningen.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

<i>Best.prod</i>	<i>omschrijving</i>	<i>nadelen</i>	<i>voordelen</i>	<i>i/s</i>	<i>toelichting</i>
715.01	Jeugdgezondheidszorg (Uniform deel)	26.007	26.007	<i>i</i>	Extra bijdrage programmaorganisatie transformatie jeugdzorg Groningen
715.01	Centrum Jeugd en Gezin (CJG)	217.000		<i>i</i>	zie nadere toelichting
715.01	Centrum Jeugd en Gezin (CJG)	27.248		<i>i</i>	zie nadere toelichting
Totaal		271.255	27.007		

2.5 Bruisend centrum en levendige woonwijken

Programmaomschrijving

Dit deelprogramma betreft de advisering en ontwikkeling op het gebied van de ruimtelijke ordening en volkshuisvesting binnen de gemeente. Het betreft advisering over rijksplannen, provinciale plannen en nota's op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting en in het bijzonder het vertalen van deze veelal strategische visies naar gemeentelijk niveau. Daarnaast zijn de bouwleges opgenomen in dit deelprogramma.

Ontwikkelingen 2014

- *Wat willen we bereiken?*

In de woonomgeving moeten inwoners zich thuis voelen. In Veendam wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de verschillende woonwensen van de inwoners. De wijken kenmerken zich door goed onderhoud, schone straten, plantsoenen en pleinen, voldoende speelvoorzieningen, scholen en aanwezigheid van sportvoorzieningen.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

We willen de geplande woningbouw realiseren, afgestemd op de vraag van de markt en voortvloeiend uit de meerjarenplanning woningbouw. We sturen nadrukkelijk op de beschikbaarheid van voldoende betaalbare huurwoningen.

- *Ontwikkeling*

De woningbouwcontingentering is in regionaal verband herijkt met de vaststelling van het Regionaal Prestatiekader 2013-2018 Oost-Groninger woningmarkt. Ter uitvoering van dit prestatiekader wordt in 2014 een nieuwe woonvisie opgesteld. De woonvisie moet voor 01-01-15 zijn vastgesteld. Een van de afspraken uit het in januari 2014 ondertekende regionaal prestatiekader woningmarkt Oost-Groningen 2013-2018 is het gezamenlijk monitoren van de voortgang van de afspraken en ontwikkelingen. Dit moet minimaal eenmaal per jaar. De bestaande woningmarktmonitor Oost-Groningen kan hiervoor als uitgangspunt gebruikt worden, maar zal moeten worden aangepast en uitgebreid. Voor 2014 worden extra kosten voorzien. Er zullen 2 monitoringrapporten gemaakt moeten worden, een nulmeting per 1 januari 2013 en daarnaast een eerste monitor per 1 januari 2014. Er moet rekening worden gehouden met een gemeentelijke bijdrage tussen 5.000 en 10.000 Euro. Wij komen nog met een voorstel hiervoor.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Adequate afstemming tussen vraag en aanbod op de woningmarkt.

- *Ontwikkeling*

De vigerende beleidskaders worden herijkt, zie boven. De huidige woonvisie is gedateerd en over zijn houdbaarheidsdatum heen.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Het Woonbeleidsplan en akkoorden met Acantus

- *Ontwikkeling*

Het Lokaal Akkoord 2009-2013 is per 31-12-12 geëindigd. Na een evaluatie van het Lokaal Akkoord is in februari – in afwachting van een nieuwe woonvisie en op basis daarvan een nieuw Lokaal Akkoord - een overgangsregeling vastgesteld voor de periode 2013-2014.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Monitoren van de bouwontwikkelingen en het stellen van prioriteiten tussen plannen.

- *Ontwikkeling*

Het in januari 2014 vastgestelde Regionale Prestatiekader met de daarmee samenhangende verplichtingen vragen een herprioritering van de inzet van uren.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Uitvoering te geven aan de deelplannen van de herstructurering Noord

- *Ontwikkeling*

De deelplannen in Noord zijn nagenoeg klaar. De deelplannen 1 t/m 5 zijn opgeleverd. Deelplan 7 wordt niet herontwikkeld i.v.m. het tracé besluit voor de verlengde Buitenwoellaan. Met de (afhechting) van de duurzaam veilige (30 km) herinrichting in Noord in 2014 wordt herstructurering afgerond. Een gedeeltelijke herontwikkeling van deelplan 6 met een zorgfunctie is nog in onderzoek.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Uitvoering te geven aan de herstructureringsopgave in Wildervank

- *Ontwikkeling*

De herstructurering Wildervank is in februari opgeleverd. Het vervangende nieuwbouwprogramma is gerealiseerd. 2 kavels zijn nog niet bebouwd. Hiervoor wordt een risicobudget gereserveerd i.s.m. Acantus

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Uitvoering te geven aan het Experiment particuliere woningverbetering

- *Ontwikkeling*

Bekeken wordt of experiment kan worden verlengd.

Financieel

Opbrengst erfpacht terreinen

Op basis van de begrotingsvoorschriften zijn in de begroting 2013 de geraamde lasten van de overige gronden en erfpachtterreinen vanuit het grondbedrijf overgeheveld. Deze overheveling heeft niet plaatsgevonden met betrekking tot de opbrengsten m.b.t. pacht/huur en erfpacht van de overige gronden en erfpachtterreinen. Hierdoor is in de jaarrekening een voordeel ontstaan ad. €95.000,-. Van deze €95.000 is ca. €20.000 incidenteel en €75.000 structureel. Dit voordeel is verwerkt in de notendop hieronder.

Bouwleges

In de jaarrekening hebben wij in de toelichting op de grotere afwijkingen reeds melding gemaakt van een tegenvallend resultaat op de bouwleges ad. ruim 3 ton. Reeds enkele jaren laten de inkomsten op de bouwleges op rekeningbasis een tegenvallend resultaat zien door de recessie. In 2013 is iets meer dan €200.000,- omgezet bij de omgevingsvergunningen. Ook voor 2014 bestaat er weinig perspectief dat de geraamde opbrengst aan bouwleges van ruim €450.000,- gehaald zal worden.

De inkomsten op de vergunningen worden sterk bepaald door een (vaak beperkt) aantal zeer grote aanvragen (bv industrie) in combinatie met een (middelgroot) aanbod in de middelgrote projecten (bv woningen), terwijl de hoeveelheid werk sterk bepaald wordt door de kleinere aanvragen. Beide doelgroepen (industrie/woningen) die leges moeten genereren hebben aanzienlijk te lijden van de recessie. Voorgesteld wordt dan ook om de inkomsten voor 2014 e.v. af te ramen met €250.000,-.

In de bezuigingstaakstellingen was bij nr.20 uitgegaan van een stijging van de opbrengsten over 2015 – 2017 van €120.000,-. Gelet op het bovenstaande lijkt een taakstellende meeropbrengst van €60.000,- het maximaal haalbare. Het MOT overzicht nr.20 is op dit punt aangepast.

Kredieten rotonde en fietspad A. Tripweg.

Wij stellen u voor aanvullende uitvoeringskredieten voor de aanleg van de projecten “rotonde Adriaan Tripweg – Dalweg 12” en “Fietspad langs Adriaan Tripweg” van respectievelijk €230.000,- en €175.375,-. Deze investeringen zijn direct gerelateerd aan de ontwikkeling van het bedrijventerrein Dallen II en de daarmee samenhangende zaken op het gebied van de verkeersveiligheid. De oorspronkelijke kredieten ad resp. €448.000,- en €341.600,- zijn reeds beschikbaar gesteld en worden gedekt door een bijdrage van de provincie. Deze aanvullende kredieten worden ten laste gebracht van de exploitatie Dallen II.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
820.02	Opbrengst erfpacht terreinen		75.352	s	zie nadere toelichting
820.02	Aanpassing lasten/baten diverse panden	162.604	470.293	s	voordeel ontstaat door verhuur loodsen Lloydsweg
822.04	Woonwagencentrum Wiedehoek		1.640	s	budget kan vervallen zie toel rek 2013
821.xx	afronding herstructurering Wildervank	29.500		i	t.l.v. reserve herstructurering
822.01	verkennen woningverbetering Rivierenbuurt	38.395	38.395	i	de uitgaven van deze verkenning worden gedekt uit het provinciaalfonds particuliere woningverbetering
823.01	verlaging inkomsten bouwleges	250.000		s	zie nadere toelichting
830.01	Kosten voorlichting (vm. Oostboog) uit complex grondbedrijf		30.000	s	naar prod 320.01
830.01	Idem	83.520		s	Rentelast complex Westerbrink/Golfkop
830.01	Pachtopbrengsten complex Westerbrink		18.590	s	
830.01	Huur loodsen Lloydsweg (naar 820.02)	49.000		s	
830.01	rondte A Tripweg/Dalweg 12	230.000	230.000	i	t.l.v exploitatie Dallen II en BDU subsidie provincie
830.01	Fietspad langs A Tripweg	175.375	175.375	i	t.l.v exploitatie Dallen II en BDU subsidie provincie
Totaal		1.018.394	1.039.645		

3 Ruimte voor ondernemers

Programmaomschrijving

De geografische ligging van Veendam biedt perspectief aan ondernemers. De verdubbeling van de N-33 en de herstelde treinverbinding met Groningen biedt economische kansen, zowel voor het kernwinkelgebied in het centrum, voor de bedrijventerreinen, maar ook voor het toerisme. In dit programma besteden we daarom aandacht aan het versterken van het kernwinkelgebied, werkgelegenheid en bedrijfsinvesteringen.

Ontwikkelingen 2014

Ondernemersklimaat: centrum

- *Wat willen we bereiken?*

Wij willen het compacte centrumgebied in Veendam met een aantrekkelijk winkelvestigingsklimaat en voor de bezoeker aantrekkelijke entourage behouden en versterken. In de gehele gemeente willen we een sterke en duurzame winkelstructuur met een zo compleet mogelijk aanbod voor zo veel mogelijk inwoners op loop en fietsafstand (laagdrempelig, comfort en beperking onnodige automobiliteit).

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Herijken van de detailhandelsstructuurvisie Veendam Onze belangrijkste beleidsuitgangspunten zijn daarbij:

- *Ontwikkeling*

De Detailhandelsstructuurvisie Veendam 2013, vastgesteld op 16 december 2013 door uw gemeenteraad, zal uitgevoerd worden en biedt input voor de desbetreffende bestemmingsplannen.

- *Wat willen we bereiken?*

We willen een gezond ondernemersklimaat scheppen waar marktpartijen kunnen en willen investeren (ontwikkelingsgericht met ruimte voor kwaliteit en innovatie).

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Beleid t.a.v. supermarkten buiten het hoofdwinkelcentrumgebied aanscherpe

- *Ontwikkeling*

Facetbestemmingsplan Supermarktlocaties dat op 3 maart 2014 is vastgesteld door uw gemeenteraad, zal verder uitgevoerd worden.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

De wijkwinkelcentra Sorghvliet en Wildervank worden gerevitaliseerd.

- *Ontwikkeling*

Op 23 januari 2014 is de vernieuwde SuperCoop in Wildervank geopend.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

De wijkwinkelcentra Sorghvliet en Wildervank worden gerevitaliseerd.

- *Ontwikkeling*

Op 23 januari 2014 is de vernieuwde SuperCoop in Wildervank geopend.

Financieel

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
310.02	bijdrage aan Groninger Bedrijven Locaties vervalt		4.260	s	zie ook toel rek 2013
310.02	Geen lasten derden t.b.v. vent- en standplaatsvergunningen		2.500	s	zie ook toel rek 2013
320.01	Kosten voorlichting (vm. Oostboog) uit complex grondbedrijf	30.000		s	van prod 830.01
Totaal		30.000	6.760		

4 Leefbaar, duurzaam en hoge kwaliteit

Programmaomschrijving

De kwaliteit van de fysieke omgeving levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de samenleving. Daarom wil Veendam een hoog kwaliteitsniveau van die fysieke omgeving zoals de kwaliteit van:

- Het ruimtegebruik op het grondgebied van Veendam en de overgangen naar de buurgemeenten
- Architectuur en materiaalgebruik van gebouwen en inrichtingen
- Inrichting en materiaalgebruik van de openbare ruimte en kwantiteit van groen water
- Infrastructuur (boven en ondergronds)
- Beheer en onderhoud van openbare ruimte (groen, rood, grijs, blauw), "schoon, heel en veilig".
- Toezicht en handhaving

Kwaliteit gaat ook over veiligheid. Bij het ontwerpen van (openbare) ruimte en bouwwerken wordt vanaf het prille begin rekening gehouden met veiligheid (proactief en preventie). Ook bij beheer en onderhoud en "toezicht en handhaving" speelt naast de technische en de beeldkwaliteit, ook het veiligheidsaspect een rol.

4.1 Kwaliteit voor de fysieke omgeving

4.1.1 Ruimtegebruik, infrastructuur, beheer en onderhoud

Programmaomschrijving

Ontwikkelingen 2014

Er zijn geen noemenswaardige (afwijkingen van) ontwikkelingen.

Financieel

Rioolheffing

In de raadsvergadering van december 2013 heeft uw raad het gemeentelijke rioleringsplan vastgesteld. Daarbij heeft u tevens besloten over te gaan op de systematiek van een ideaal complex. Bij deze systematiek worden de lasten in enig jaar (inclusief investeringen) volledig door de riolopbrengst in datzelfde jaar gedekt. De investeringen worden derhalve in één keer afgeschreven. Uit de eerste voorlopige berekeningen bleek dat de tarieven op basis van deze gewijzigde systematiek en door te realiseren verlaging van de jaarlijkse lasten minder stijgen dan op grond van de oude systematiek. Doordat u in december bovendien heeft besloten een egalisatie reserve riool te vormen kan de huidige *voorziening* riool beheer worden beëindigd. Conform besluitvorming door uw raad (raadsvoorstel nr.2013R0157 voegen wij het restant van de voorziening van circa €3,1 mln. bij de Vjn.14 toe aan de gevormde reserve. Voorts is in deze bijstelling ook de omzetting van de systematiek 2013 naar de het ideaalcomplex verwerkt

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving	nadelen	voordelen	i/s	toelichting
210.01	waterschapslasten	47.000		s	doorwerking jaarrekening 2013 zie ook 3.5 vrijval reservering
211.02	Leges exceptionele transporten		1.750	s	leges
211.02	budget overige verkeersmaatregelen wordt niet meer gebruikt		1.403	s	zie ook programma 1
722.01	omzet oud GRP naar nieuw GRP	913.213	913.213	s	zie nadere toelichting
722.01	voordeel bespaarde rente rioolbeheer		431.497	i	zie nadere toelichting
722.01	vrijval restant voorziening rioolbeheer		3.102.926	i	zie nadere toelichting
Totaal		960.213	4.450.789		

4.1.2 Milieu en duurzaamheid

Programmaomschrijving

Dit deelprogramma betreft alle zaken die betrekking hebben op afvalverwerking en milieubeheer.

Ontwikkelingen 2014

Er zijn geen noemenswaardige (afwijkingen van) ontwikkelingen.

Financieel

Verkoop aandelen Attero Holding N.V.

In 2009 heeft Essent bedrijfsonderdelen verkocht aan RWE. Het onderdeel Essent Milieu (later Attero genoemd) is toe niet verkocht, maar bleef wel in beeld om verkocht te worden. Eind 2013 is met

instemming van de aandeelhouders Attero verkocht aan Waterland Private Equity Investments. De financiële gevolgen van deze transactie zijn budgettair neutraal (via de reserves) verwerkt.

Bedrijfscontainers

Wegens een teruglopend aantal klanten is sprake van een (structurele) minderopbrengst van 50.000. Daartegenover staan (structureel) lagere stort- en verwerkingskosten van 38.000. In 2014 zal een besluit worden genomen over het afstoten van de inzameling van bedrijfsafval.

Krediet isolatie woningen

Gemeenten hebben de verplichting om woningen met een te hoge geluidsbelasting te saneren. Potentiele woningen staan op een zogenaamde A-raillijst. Op dit moment staan er nog 33 woningen op deze lijst. Voor de sanering van deze woningen stelt de provincie €90.315,- beschikbaar. Wij stellen u voor het betreffende krediet beschikbaar te stellen.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

<i>Best.prod</i>	<i>omschrijving</i>	<i>nadelen</i>	<i>voordelen</i>	<i>i / s</i>	<i>toelichting</i>
721.01	Opbrengst verkoop aandelen Attero		605.275	<i>i</i>	zie nadere toelichting
721.01	Storting in voorziening verkoop vennootschap BV (aandelen Attero)	48.070		<i>i</i>	zie nadere toelichting
721.02	aanpassing baten/lasten brengstation	50.000	38000	<i>s</i>	zie nadere toelichting
723.01	deelbudget milieubeleidsplan personeelslasten		50.800	<i>i</i>	zie ook programma 1
723.01	isolatie woningen	90.315	90.315	<i>i</i>	uitgaven sanering geluidshinder komen tlv van provinciaal ISV budget
Totaal		188.385	784.390		

4.1.3 Toezicht en Handhaving

Programmaomschrijving

Onder het deelprogramma toezicht en handhaving valt het formuleren van beleid en uitvoeringsregels voor inzet van middelen gericht op: crisisbeheer, brandveiligheid en rampenbestrijding, brandweezorg en hulpverlening, veiligheid op straat, handhaving van de openbare orde en zorgen voor veilige en vergunde bedrijven.

Ontwikkelingen 2014

Er zijn geen noemenswaardige (afwijkingen van) ontwikkelingen.

Financieel

Lagere boeteraming i.v.m. project stadswachten

Vanaf 2012 is een taakstellende bezuiniging op de inzet van stadswachten in de begroting opgenomen. De veronderstelling was dat met de opbrengst van met name de parkeerboeten (bestuurlijke strafbeschikking) er voldoende compensatie zou worden gegenereerd om het team werkzame boa's (stadswachten) op peil te houden. De geraamde opbrengst van de boetes loopt structureel achter op de taakstelling en is ook niet realistisch te noemen gelet op het naleefgedrag en ook gelet op de gestelde prioriteiten in toezicht en handhaving door stadswachten. Voorgesteld wordt om het begrote bedrag voor de helft af te ramen.

Raming lasten project stadswachten o.a. BOA-touch-registratiesysteem

Voor het opleggen van boetes door stadswachten, is een BTR-systeem onontbeerlijk. Hier wordt inmiddels een aantal jaren meegewerkt. Abusievelijk zijn deze kosten nooit geraamd.

Verbindings- en camerlasten project camerabewaking

In verband met een andere wijze van kostenomslag i.r.t. cameratoezicht en door uitbreiding van het aantal camera's na realisatie van de Jonkerloods, zijn de jaarlijkse kosten toegenomen. Door herschikking en reductie van camera's, wordt op termijn naar verwachting weer een besparing worden gerealiseerd.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
120.01	Activabijdrage Veiligheidsregio	632.944	632.944	i	adm technische aanpassing, budgettair neutraal
120.01	Bijdrage structureel nadeel Veiligheidsregio-Brandweer (via stelpost vrijval 922.01)	153.000		s	voor de bijdrage regio was een reservering opgenomen; zie 3.5 / 922.01
140.02	Lagere boeteraming i.v.m. project Stadswachten	25.000		s	zie nadere toelichting
140.02	Raming lasten project Stadswachten o.a. BOA Touch registratiesysteem	15.000		s	zie nadere toelichting
140.02	Verbindings- en camerlasten project camerabewaking	42.000		s	zie nadere toelichting
Totaal		867.944	632.944		

4.2 Kwaliteit door participatie

Programmaomschrijving

Dit deelprogramma gaat over het volwaardig deelnemen aan de maatschappij. Bijzondere aandacht wordt geschonken aan wijkgericht werken, het programma Meerdoen, de jeugd, mantelzorg en vrijwilligersbeleid, kansrijke werkzoekenden en culturele minderheden.

Ontwikkelingen 2014

Mee®doen

- *Wat willen we bereiken?*

We willen dat iedere inwoner van de gemeente Veendam kan meedoen in de maatschappij en dat actieve bewoners(groepen) verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving. We streven er naar dat het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk verricht omhoog gaat. Verder willen we dat het aantal jongeren zonder startkwalificatie significant afneemt door actieve inzet samen met onze (keten)partners.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Contacten organiseren tussen verschillende bewonersgroepen en vrijwilligersorganisaties die actief zijn in de samenleving, zodat zij naar elkaar kunnen verwijzen en elkaar kunnen versterken.

- *Ontwikkeling*

Inzet Compaen op de versterking van het vrijwilligerswerk, de verbinding van (vrijwilligers)organisaties in partnerschappen en de bevordering van de rol van de sociale teams in het activeren en verbinden van individuen en groepen. Inzet op draagvlakversterking diversiteit door het organiseren van (ontmoetings)activiteiten.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Versterken van weerbaarheid van kwetsbare inwoners en voorkomen van sociale belemmeringen die zelfredzaamheid in de weg staan, met waar nodig extra aandacht voor risicogroepen.

- *Ontwikkeling*

Aandacht voor mantelzorgers en mantelzorgondersteuning door alle partners binnen het lokale mantelzorgnetwerk, zoals Compaen, vrijwilligersorganisaties, zorginstellingen, huisartsen etc. Aandacht voor nieuwkomers en asielgerechtigden door middel van het organiseren van integratie(bevorderende)activiteiten.

(Arbeids)participatie

- *Wat willen we bereiken?*

Hogere (arbeids)participatie. Iedere inwoner van de gemeente Veendam doet mee in de maatschappij.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Beperken instroom en bevorderen uitstroom

- *Ontwikkeling*

Het aantal uitkeringen is gestegen in de eerste maanden van het jaar. Wat dit betekent voor het beschikbare budget op jaarbasis is op dit moment nog niet vast te stellen.

- *Wat willen we bereiken?*

Met ingang van 1-1-2015 treedt de nieuwe Participatiewet in werking. Belangrijke elementen in deze beoogde wet zijn onder meer dat de gemeente één budget krijgt voor iedereen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De huidige regelingen voor Wsw, Wajong en WWB komen hierin samen. De instroom in de SW in zijn huidige vorm stopt met ingang van 1 januari 2015. Op termijn is er geld om via deze voorziening voor beschut werk structureel dertigduizend werkplekken te realiseren, op basis van 100% van het wettelijk minimumloon. Als gevolg hiervan zal het huidige WSW-bedrijf Wedeka een transitie moeten ondergaan om uitvoering te kunnen geven aan deze nieuwe feiten.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Re-integratie- en begeleidingsbudgetten worden samengevoegd en geleidelijk verminderd. Er wordt een 'efficiency-korting' toegepast op het participatiebudget, waardoor het subsidiebedrag per plek in de SW daalt naar 22.000 euro. Dat was 27.000 euro per plek. De noodzaak tot het terugdringen van de kosten van Wedeka is hierdoor nog nadrukkelijker aanwezig. Oost-Groningen telt namelijk ongeveer vier maal zoveel SW-ers als landelijk gemiddeld. De transitie van Wedeka naar een werkleerbedrijf wordt daarom gecontinueerd.

- *Ontwikkeling*

Lobby richting Den Haag is nog volop gaande. Onduidelijk is wat de financiële effecten zijn van het nieuw in te voeren verdeelmodel. Er vindt overleg plaats met staatssecretaris Klijnsma over dit onderwerp.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Belangrijkste uitgangspunt is dat zoveel mogelijk mensen in dienst moeten komen bij een reguliere werkgever, zonder dat dit ten koste gaat van de sociale voorwaarden en rechtspositie van de SW-ers

- *Ontwikkeling*

De Participatiewet is inmiddels door de Tweede Kamer aangenomen. De motie Kerstens roept de staatssecretaris op om voor Oost-Groningen het verdeelmodel van het Participatiebudget zo toe te passen, dat rekening wordt gehouden met de grootte van onze sociale werkvoorziening en de absorptiecapaciteit van de arbeidsmarkt in Oost Groningen. Door middel van continuering van onze lobby proberen we af te dwingen dat deze motie zo adequaat mogelijk wordt uitgevoerd.

Financiële zelfredzaamheid

- *Wat willen we bereiken?*

Het voorkomen en bestrijden van armoede onder inwoners die optreedt als gevolg van langdurig leven op het bestaansminimum, door inzet van een evenwichtig pakket van voorzieningen en regelingen.

- *Wat gaan we daarvoor doen?*

Doelmatige (preventieve) schuldhulpverlening.

- *Ontwikkeling*

Voor 2014 is een nieuwe bezuiniging ingeboekt o.a. budgetbeheer maximaal 4 jaar. Dit traject is goed gestart.

- *Ontwikkeling*

Minimaal twee keer een armoedepact bijeenkomst te houden voor zo'n 49 maatschappelijke organisaties, waarbij de 3 decentralisaties binnen het sociale domein (verder) worden besproken en ontwikkeld. De eerstvolgende bijeenkomst was 20 mei jl.

Financieel

Bijstelling BUIG – budget.

In maart jl. verscheen het Centraal Economisch Plan 2014 waarin de verwachtingen over de Nederlandse economische worden gepresenteerd. In dit rapport worden op basis van de werkelijke cijfers uit 2013 het geraamde aantal bijstandsgerechtigden voor 2014 naar beneden bijgesteld. Deze neerwaartse bijstelling heeft invloed op de rijksbijdrage BUIG (WWB inkomensdeel). Naar verwachting daalt deze uitkering met 8%. Voor onze gemeente betekent dit een mogelijke verlaging van de inkomsten uit deze rijksbijdrage van €985.000,-. Naar verwachting staat daar een verlaging van de uitgaven bijstandsgerechtigden tegenover van rond €350.000,-. Per saldo ontstaat derhalve een structureel nadeel van €635.000,-.

In de aanvullende stukken begroting 2014 is op basis van de rijksbeschikking een netto voordeel ontstaan ad. rond 9 ton. Van dit voordeel hebben wij rond 6,5 ton gereserveerd in afwachting van nadere gegevens. Wij brengen dit nadeel van €635.000,- dan ook ten laste van deze reservering (zie 3.5). Een deel van het voordeel uit de aanvullende stukken 2014 is als voordeel meegenomen in de meerjarenbegroting 2015 – 2017 (jaarschijf 2015). Dit voordeel zal in het meerjarenperspectief als nadeel worden afgeraamd.

Onderzoekskosten BBZ – verhoging budget met €40.000,-.

Op grond van artikel 56 Bbz 2004 kunnen gemeenten levensvatbaarheidsonderzoeken van de ondernemingen van startende of gevestigde zelfstandigen vergoed krijgen vanuit het Rijk. De maximale bedragen voor deze onderzoekskosten zijn vastgelegd in de Regeling financiering en verantwoording loaw, loaz en Bbz 2004.

De onderzoekskosten betreffen kosten die nodig zijn geweest voor het opstellen van rapporten, beoordeling levensvatbaarheid bedrijf en de beoordeling van de jaarstukken. Het betrof in totaal 74 cliënten waarvoor deze onderzoeken zijn gepleegd.

In iets minder moeilijke gevallen of een 2e, 3e toetsing bijvoorbeeld kost het minder tijd en navenant ook minder kosten voor het onderzoek. De kosten verschillen derhalve per geval/cliënt en het begrotingsbedrag is de laatste jaren niet aangepast op de verhoging van de werkelijke lasten.

Vermindering gebruik Regio Taxi Plus

Het jaar 2013 gaf aanzienlijk lagere lasten te zien voor het gebruik van Regio Taxi Plus.

De instroom is afgenomen en de uitstroom is toegenomen. De oorzaak hiervan ligt waarschijnlijk in de demografische ontwikkelingen.

Het gemiddeld aantal ritten per maand en de gedeclareerde kilometers en kosten waren als volgt:

	Gemiddeld aantal ritten per maand	Gemiddeld gedeclareerde km. Per maand	Gemiddeld maandbedrag aan kosten
2013	2.439	33.068	€ 42.187
2012	2.732	37.687	€ 44.060

De raming van 2014 ad €595.000 kan structureel met €45.000,- worden verlaagd.

(medische) advieskosten WMO

De WMO consulenten vragen alleen nog extern advies voor medische indicering bij 1e aanvragen voor WMO voorzieningen (HV, rolstoel, woonvoorzieningen en woningaanpassing) en in die gevallen waar sprake is van gecompliceerde gevallen. Deze trend is al enige jaren zichtbaar doordat consulenten door professionalisering steeds beter in staat zijn om de aanvragen zelfstandig te beoordelen. Het budget wordt structureel met €20.000,- verlaagd.

Eigen bijdragen via C.A.K.

In 2012 is via de MOT ook besloten om eigen bijdragen te innen voor verstrekking van woon- en vervoersvoorzieningen. Daarnaast zijn de criteria voor de vaststelling aangescherpt, zodat een aanzienlijk hoger bedrag van de cliënten wordt geïnd door het CAK.

Deze post valt onder WMO-smal integratie-uitkering. Het voordeel wordt incidenteel meegenomen

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
610.01	Lagere BUIG uitkering, WWB inkomensdeel indicatie ministerie -8%	985.000		s	zie nadere toelichting en 3.5
610.01	Ontwikkeling groei uitkerings-lasten wordt lager ingeschat.		350.000	s	zie nadere toelichting en 3.5
610.01	Onderzoekskosten BBZ leningen/verstrekkingen zijn structureel te laag geraamd.	40.000		s	zie nadere toelichting
611.00	doorbetaling rijksbijdrage WSW aan Wedeka	664.168	664.168	i	
614.00	bijdrage Menzis t.b.v. armoede bestrijding	11.000	11.000	i	uit deze bijdrage worden diverse projecten gefinancierd zoals subsidie aan de voedselbank ad. €7.200,-
622.01	Lasten kwaliteit door participatie-WMO (via bestemmingsreserve 980.01)	116.000		i	de hierbij te ramen lasten 2014 worden ten laste gebracht van de reserve participatie; zie 3.5 / 980.01
622.01	Vermindering gebruik regio taxi plus		45.000	s	zie nadere toelichting
622.01	Minder gebruik van medische advisering. Zelf indiceren.		20.000	s	zie nadere toelichting
622.01	Eigen bijdragen CAK zijn aanzienlijk hoger de laatste jaren.		50.000	i	zie nadere toelichting
623.01	Participatiebudget	83.067	83.067	i	Bijramen volwassen educatie (Regionaal educatief plan) verloopt busgettair neutraal
630.04	Instellen participatieraad Veendam 2014-2018	9.000	9.000	i	zie nadere toelichting 3.2.5
Totaal		1.908.235	1.232.235		

5 Financiën

Programmaomschrijving

In dit programma worden diverse financiële producten verantwoord, zoals treasury, algemene uitkering, diverse belastingen en reserves.

Financieel

913.01 Beleggingen

De dividenduitkering van de BNG (86.190 aandelen- € 1,27 per aandeel) valt € 36.461,- hoger uit, dan de huidige raming van € 73.000,-

Stelpost Lange Termijn Huisvesting (LTH).

Zoals aangegeven in de jaarrekening 2013 is het krediet 2e fase LTH afgesloten. Dit betreft de investering in de renovatie van de tussenvleugel (gebouw B) van het gemeentehuis. De stelpost CWI/LTH in de begroting 2014 ad. € 25.000,- laten we hierbij vrijvallen.

Uitvoering wet WOZ.

Op de kosten van bezwaarschriften is in de jaarrekening 2013 een nadeel ontstaan van € 84.000,-. Oorzaak van de overschrijding 2013 was gelegen in het grotere aantal professioneel bezwaarmakers en daardoor (flijk) hogere kostenpost aan uit te betalen proceskostenvergoedingen. Gelet op de verwachting dat het aantal professioneel bezwaarmakers zou toenemen is hier voor 2014 actie op genomen: informele bezwaarafhandeling (telefonisch, direct contact met de burger). Voor deze preventieve maatregelen stellen u voor een budget ad. € 25.000,- beschikbaar te stellen, om te voorkomen dat voornoemde overschrijding ad. € 84.000,- structureel (nadelig) zal moeten worden bijgemaakt. Wanneer er vanuit "Den Haag" geen besluit tot beperking van de proceskostenvergoeding voor WOZ-bezwaren wordt genomen, dan betekent dit dat er komende jaren structureel de hogere raming van dit jaar moet worden aangehouden. Een en ander is derhalve afhankelijk van een (landelijk) besluit over de proceskostenvergoeding en daarnaast van de resultaten van deze preventieve maatregelen van dit jaar. Deze zullen niet eerder dan in het derde kwartaal van dit jaar (definitief) bekend kunnen zijn. Indien nodig zullen wij in de najaarsrapportage 2014 hierop terug komen.

Lasten inhuur De Kompanjie.

De vaste formatie is ten tijde van het bepalen van het formatieplan voor de fusie van de werkorganisatie een optelsom geweest van personeel in loondienst van de gemeenten Pekela en Veendam. Personeel van derden is daarbij buiten beschouwing gelaten en maakte geen onderdeel uit van het formatieplan. Hierdoor is bij een aantal organisatieonderdelen discrepantie ontstaan tussen de formatie die beschikbaar was vanuit het formatieplan (vast personeel) en de formatie die werd ingezet in de praktijk (vaste formatie inclusief structurele inhuur).

Aangezien in de begroting 2014 van De Kompanjie kosten voor inhuur

- wegens langdurige ziekte;
- wegens niet invullen van vacatures;
- ten behoeve van organisatieontwikkelingen;
- vanwege het fluctueren van de hoeveelheid werkzaamheden

niet zijn meegenomen, is een bijdrage van de deelnemende gemeenten noodzakelijk. De kosten die hiermee samenhangen zijn, op basis van de huidige formatie, € 707.000,-. In de ABR is hiervoor bij de najaarsrapportage 2013 een reservering ad. 8 ton opgenomen. Voornoemde 7 ton onttrekken wij dan ook aan de ABR.

Lagere toerekening KD uren ca.

Het grootste deel van de ambtelijke uren wordt toegerekend aan de producten in de exploitatie. De exploitatie wordt gedekt ten laste van de algemene middelen, zoals de algemene uitkering, belastingen etc. Een deel van de uren wordt echter toegerekend aan incidentele projecten (KD uren). Per project wordt aan uw raad een budget (krediet) gevraagd met daaraan gekoppeld specifieke dekkingsmiddelen. De bestaande projecten (met toegerekende uren) worden in de komende jaren afgewikkeld, terwijl er mede door de recessie nauwelijks nieuwe projecten in het verschiet liggen.

Zoals in de begroting 2014 aangegeven loopt onze gemeente een risico dat voor de geraamde KD uren onvoldoende projecten beschikbaar zijn of komen. Dit betekent dat voor een deel van deze uren geen dekkingsmiddelen meer beschikbaar zijn. In de begroting 2014 (blz. 74) is daarom ten aanzien van dit risico een reservering opgenomen. Op basis van de jaarplannen 2014 blijkt dat naar raming in 2014 minder uren aan kapitaal kredieten kunnen worden toegerekend. Het nadeel dat optreedt ramen wij op €183.000,- en brengen wij ten laste van voornoemde reservering.

Op dit moment brengen wij in beeld wat onze structurele inzet op de KD zal zijn. Mede op basis hiervan zullen wij u in de begroting 2015 een structurele oplossing bieden voor de discrepantie tussen de geraamde en werkelijke KD-uren.

Waaruit bestaan de bijstellingen?

Best.prod	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
911.01	Renteopbrengst verkoop aandelen Attero		25.220	i	zie 3.4.1.2.
913.01	BNG dividend 2013		36.461	i	
913.01	Afboeken boekwaarde aandelen Attero	1		i	zie 3.4.1.2.
913.01	Transactiekosten verkoop aandelen Attero	17.800		i	zie 3.4.1.2.
913.01	Aframen dividendopbrengst aandelen Attero	26.700		s	zie 3.4.1.2.
922.01	Aframing bijdrage stelpost egalisatieniveau Veiligheidsregio 2014- Brandweer		138.000	s	zie 3.4.1.3
922.01	Aframing stelpost t.g.v. lokaal onderwijsbeleid (480.01)		30.388	i	zie 3.2.3.
922.01	stelpost bijstandsgerechtigden		635.000		zie 3.4.2.
922.01	vrijval stelpost lange termijn huisvesting		25.000		zie nadere toelichting
922.01	reservering stijging waterschapslasten		25.000		zie 3.4.1.1
922.01	aframing structureel onvoorzien		72.800		nadere toelichting samenvatting
922.01	aframing deel stelpost KD uren		183.000	i	zie nadere toelichting
960.01	verlaging toerekening KD uren	183.000		i	zie nadere toelichting
930.01	Extra lasten ter voorkoming bezwaarschriften WOZ	25.000		s	zie nadere toelichting
960.01	VKM in liquidatie is vervallen	32.994	32.994	s	budgetair neutraal
960.01	Bijdrage uitreden van gemeente Menterwolde OGD		147.988	i	
960.01	Opbrengst verhuur serverruimte Veendam aan Grid n.v.		30.000	s	
	bijdrage Kompanjie	707.000		i	inhuur zie toelichting
Totaal		992.495	1.381.851		

Mutaties in de voorjaarsnota t.a.v. de reserves

980.0 Reserves	omschrijving/toelichting	nadelen	voordelen		opmerking(en)
Algemene Bestemmings-reserve (ABR)	Onttrekking in relatie tot aanvullende specifieke uitkering OAB 2013; zie progr.2.3		30.388	<i>i</i>	zie 2.3
ABR	Onttrekking in relatie tot C.J.G begroting 2014-; zie progr.2.4		217.000	<i>i</i>	zie 2.4
ABR	Onttrekking in relatie tot C.J.G begroting 2014-; zie progr.2.4		27.248	<i>i</i>	zie 2.4
ABR	Onttrekking t.g.v. res Poort van Veendam	62.234	62.234	<i>i</i>	toevoeging aan de res Poort van Veendam t.l.v. ABR
ABR	Onttrekking in relatie tot inhuur De Kompanjie		707.000	<i>i</i>	zie 3,5
Reserve herstructurering	Onttrekking in relatie tot afronding herstructurering Wildervank		29.500	<i>i</i>	zie.3.2.5
Reserve kwaliteit door participatie	Onttrekking i.v.m. dekking voor incidentele uitgaven kwaliteit door participatie (WMO); zie progr.4.2		116.000	<i>i</i>	zie 4.2
Egalisatie reserve sport	Onttrekking in relatie tot aanschaf whirlpool tropiqua		40.600	<i>i</i>	zie 3.2.1.
Reserve compensatie verkoop aandelen dividend Essent	Storting in relatie tot opbrengst verkoop aandelen Attero	557.204		<i>i</i>	zie 3.4.1.2.
ABR	Aframen structurele toevoeging aan de ABR van het dividend Essent (Attero aandeel)		26.700	<i>i</i>	zie 3.4.1.2.
Egalisatie reserve riolering	Storting van de vrijval restant voorziening rioolbeheer	3.102.926		<i>i</i>	zi ook 4.1.1
ABR	toevoeging bespaarde rente rioolbeheer	431.497		<i>i</i>	zi ook 4.1.1
Totaal		4.153.861	1.256.670		

Vorbereidingskrediet onderzoek van Geelgelden;

Dit krediet is in de voorbereidende fase vooralsnog ten laste van de ABR gebracht. De van Geelgelden zijn inmiddels ontvangen en gestort in de reserve Poort van Veendam. Wij stellen u voor het restant voorbereidingskrediet ad. €63.234,- vanaf 2014 ten laste te brengen van de reserve Poort van Veendam en de beschikbare middelen binnen de ABR over te hevelen naar de reserve Poort van Veendam.

Samenvattend overzicht

Aangezien door de bijstellingen een structureel nadeel ontstaat is de stelpost "structureel onvoorzien" volledig €72.800,- afgeraamd. Uit onderstaande samenvattende overzicht van alle bijstellingen op de begroting 2014 per programma blijkt sprake is van een structureel nadeel van €29.436,- en een incidenteel voordeel van €304.760,-

Per saldo ontstaat een voordeel van €275.324,-. Dit saldo voegen wij toe aan de ABR. Het structurele ongedekte tekort 2014 van €29.436,- nemen wij als nadeel mee in de actualisatie van de meerjarenbegroting (zie hoofdstuk V).

	<i>min is nadeel</i>	
<i>Voorjaarsnota</i>	<i>structureel</i>	<i>incidenteel</i>
Saldo programmabegrotingen 2014		
P1 Bestuur & organisatie	-11.700	0
P2.1 Complete Parkstad/Sport	-33.500	-40.600
P2.2 Cultuur	10.000	0
P2.3 Jeugd/onderwijs	5.000	-75.385
P2.4 (gezondheids)Zorg	0	-244.248
P2.5 Bruisend centrum en levendige woonwijken	50.751	-29.500
P3 Ruimte voor ondernemers	-23.240	0
P4.1.1 Ruimtegebruik, infrastructuur, beheer en onderhoud	-43.847	3.534.423
P4.1.2 Milieu en duurzaamheid	-12.000	608.005
P4.1.3 Toezicht en handhaving	-235.000	0
P4.2 Kwaliteit door participatie	-610.000	-66.000
P 5 Financiën	874.100	-484.744
<i>Reservemutaties</i>	0	-2.897.191
<i>totaal bijstelling begroting 2014</i>	-29.436	304.760
<i>per saldo voordeel bijstelling 2014</i>		275.324

V. Actualisatie meerjarenbegroting 2015-2017.

Zoals in de aanvullende stukken programmabegroting 2014 (blz.8) aangegeven (zie ook bijlage 3 Vjn.14) vertoont de meerjarenbegroting 2015 – 2017 (Mjb) een nadelig saldo van €3,8 mln. Daar stonden voor €2,9 mln. aan potentiële bezuinigingsmaatregelen tegenover. Waardoor voorsnog geen sprake was van een sluitend meerjarenperspectief. De raad heeft dan ook het college de opdracht gegeven om aanvullende middelen te zoeken zodat dit tekort alsnog wordt afgedekt. Uit hoofdstuk VI (actualisatie MOT) zal blijken dat aan deze opdracht is voldaan.

Na behandeling van de meerjarenbegroting in november 2013 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die aanleiding geven de Mjb als volgt aan te passen.

	2015	2016	2017	opgeteld
bijgesteld meerjaren perspectief okt 13	-2.318	-859	-640	-3.817
<i>saldo diverse ontwikkelingen op de financiële positie; d.d. mei 14</i>				
verlaging tarief bespaarde rente met 0,5%	100			100
voordelige mj ontwikkeling AU dec circ 2013			150	150
ruimte voor nieuw beleid creëren	-100	-100	-100	-300
persoonlijk ontwikkel budget medewerkers	-130			-130
BUIG	-350			-350
ontwikkelingen De Kompanjie				0
onderuitputting KD uren ca	100			100
doorwerking actualisatie begroting 2014 (Vjn.14)	-30			-30
totaal mjb 15-17 na actualisatie mei 14	-2.728	-959	-590	-4.277

Korte toelichting op de ontwikkelingen na november 2013.

Bespaarde rente.

Aanpassing van de het rente tarief van de bespaarde rente aan de huidige marktrente ad rond 3%, betekent een verlaging met een half procent, dit levert een besparing op van rond €100.000,-;

Algemene uitkering gemeentefonds.

In de december circulaire 2013 algemene uitkering (AU) wordt als voor aankondiging een positieve ontwikkeling van het accres (groei AU) voorzien ad. rond €130.000,-; in de mei circulaire zal één en ander per gemeente worden geconcretiseerd;

Herziening Gemeentefonds

In 2015 en 2016 zal "groot onderhoud" worden gepleegd aan het gemeentefonds. Het doel is scheefgroei recht te trekken en de verdeling van het fonds "toekomstbestendig" te maken. Bovendien worden als gevolg van de nieuwe basisregistratie adressen en gebouwen diverse basis gegevens ten behoeve van de toerekening vanuit het fonds naar de individuele gemeenten aangepast. Voor het mogelijke herverdeeld effect hebben wij in de meerjarenbegroting naar raming onder de noemer herijking cluster €157.000,- opgenomen. Zodra de werkelijke uitkomst van dit "groot onderhoud" bekend is zullen wij dit in de (meerjaren) begroting verwerken.

Nieuw beleid.

Op basis van de wens van beschikbaarheid van middelen voor nieuw beleid is rekening gehouden met 3 ton (1 ton p/j); hierdoor wordt het mogelijk nieuw beleid af te wegen tegen oud beleid.

CAO afspraken.

Op grond van cao afspraken is het verplicht een persoonsgebonden budget ad. €500,- per medewerker beschikbaar te stellen. Een en ander moet nog in De Kompanjie worden uitgewerkt. Vooralsnog nemen wij voor deze ontwikkeling €130.000,- mee.

Bijstelling BUIG – budget.

Zoals aangegeven is de rijksbijdrage BUIG (WWB inkomensdeel) neerwaarts bijgesteld. Het nadeel ad ruim 6 ton hebben wij verwerkt in de begrotingsbijstellingen (hoofdstuk IV). Dit nadeel werkt voor 3,5 ton in de jaarschijf 2015.

Ontwikkelingen De Kompanjie

In de begroting van De Kompanjie is tot nog toe geen adequaat structureel budget tijdelijke inhuur opgenomen. Momenteel wordt in het kader van het programma Organisatie Ontwikkeling een strategische personeelsplanning (SPP) uitgewerkt. Deze planning zal mede inzicht kunnen geven in de omvang van het benodigde budget inhuur tijdelijk personeel. Daarnaast zal op basis van de jaarplannen 2014/2015 een toerekening van de lasten van De Kompanjie plaatsvinden naar de beide gemeenten Medio 2014 zal het effect op onze (mj) begroting in beeld zijn. Vooralsnog nemen wij voor deze ontwikkelingen in de meerjarenbegroting een p.m. post op.

Onderuitputting KD uren ca.

Zoals eerdere in deze vjn.14 (hfdst.IV) aangegeven loopt onze gemeente een risico met betrekking tot de toerekening van de uren aan de kredieten en het grondbedrijf. In de begroting 2014 (blz. 74) is hiervoor een reservering opgenomen. Op basis van de eerste jaarplannen 2014 blijkt dat de huidige raming ad. €380.000,- naar verwachting met rond een ton kan worden afgeraamd.

Doorwerking resultaat bijstelling begroting 2014.

Zoals uit hoofdstuk IV de begrotingsbijstellingen 2014 blijkt resultaat de aanpassing van de begroting 2014 in een structureel ongedekt nadeel van €30.000,-.

Op basis van deze globale ontwikkelingen ontstaat na deze actualisatie een tekort op de Mjb van rond €4,3 mln. Zoals aangegeven zullen wij dit geactualiseerde tekort meenemen bij de actualisatie van de MOT maatregelen.

VI. Actualisatie Meerjarig Ombuigingstraject (MOT) 2015 – 2017.

Inleiding.

De raad heeft in de begrotingsvergadering van november 2013 het college opdracht gegeven aanvullende middelen te zoeken ter dekking van de te verwachten ongedekte meerjarige tekorten. Zoals gepresenteerd in de begroting 2014 (aanvullende stukken) wordt indicatief in 2017 een structureel tekort verwacht van €3,6 mln. Daar tegenover staan voor rond €2,9 mln. aan potentiële bezuinigingsmaatregelen, excl. vooralsnog “geschrapte” voorstellen ad. 7 ton.

Het meerjaren tekort kan derhalve niet meer worden gedekt door de intentioneel huidige “beschikbare” meerjarige besparingen.

Uitkomst conferentie Zeegse maart 2014.

Gelet op het vorenstaande heeft op 12 en 13 maart jl. een bezuinigingsconferentie plaatsgevonden met het college en het MT van De Kompanjie. Tijdens de bijeenkomst is het college er samen met het management van De Kompanjie een eerste stap gezet om voorstellen te ontwikkelen die het oplopende tekort afdekken. Het uiteindelijke resultaat van de conferentie hebben wij hieronder weergegeven.

Uitkomsten MOT Veendam conf. Zeegse 12/13 mrt 14		
nr.	Omschrijving	bezuiniging
100	Communicatie (ov kosten)	30.923
101	Representatie (PR artikelen)	10.285
102	Best. Samenw. Regio programma Oost	11.000
103	Raadsgriffie	p.m.
104	Project stadswachten	80.000
105	Kosten jaarwisseling	10.000
106	Accountantskosten	21.908
107	Opname zwerfdieren	5.000
108	Samenvoegen buitendienst/WSW/Particulier	p.m.
109	Subsidie ROI	p.m.
110	Tropiqua; verhoging inkomsten ca	50.000
111	Subsidies exploitatie sport	11.000
112	Woning exploitatie	15.000
113	Verpachtingen	p.m.
114	Onderhoud fietspaden	p.m.

115	Integrale beoordeling t.a.v. bijdragen aan promotie, ondersteuning VVV& bedrijven, mogelijkheden voor bijdragen vanuit het bedrijfsleven	p.m.
116	Armoedebeleid kinderen	125.000
117	Stimuleringsfonds	25.000
118	Subsidie Discriminatiemeldpunt	3.511
119	Aktiviteiten Minderheidbeleid	7.034
120	Migrantenwerk	p.m.
121	Communicatie Wijkgericht werken	5.000
122	Professionalisering mfc's	5.000
123	Stimuleringsfonds Welzijn	p.m.
124	Bijdragen/subsidie Compaen	100.000
125	WMO smal: welk deel beïnvloedbaar	p.m.
126	Walbeschoeiing beoordelen en evt. overdragen	p.m.
127	Fonteinen	p.m.
128	Bediening bruggen	p.m.
129	Verkeersveiligheidsplan	p.m.
130	Subsidie schoolmaatschappelijkwerk compaen	p.m.
131	Convenant de veiligeschool gem	4.540
132	Amateuristische kunstbeoefening	8.000
133	Onderhoud terreinen borgerswold	25.000
134	Afvalinzameling (excl. 320.000/diftar/nr.33)	650.000
135	Bodemsanering Moderna	15.000
136	Milieubeheer Toezicht en Handhaving	7.500
137	Adoptie rotondes	17.000
138	Monumentenbeleid	8.000
139	Speelattributen	p.m.
140	Verminderen aantal bruggen	p.m.
141	Bijdragen aan scholen integraal benaderd	66.198
142	rioolbeheer inzet reserve rioolbeheer irt verhoging OZB	700.000
	sub totaal	2.016.899

	correcties en afgevallen maatregelen	
19	correctie; saldering MOT nr.19 kostendekkende rioolheffing met nr 142	-128.000
41/42	lidmaatschap VNG/VGG	-56.000
43	taakstelling subsidies	-66.000
	netto resultaat	1.766.899

De toelichting op het overzicht van de potentiële maatregelen vanuit de conferentie Zeegse hebben wij in bijlage 1 gepresenteerd.

Het geactualiseerde MOT overzicht nr. 8 t/m 48 (lopende MOT-traject)

Onderdeel van de conferentie in Zeegse was de actualisatie van het reeds lopende MOT-traject. Deze actualisatie is na Zeegse in opdracht van het college verder uitgewerkt door het MT van De Kompanjie. Het geactualiseerde overzicht met toelichting hebben wij opgenomen in bijlage 2. Na de actualisatie ontstaat het volgende beeld:

	2015	2016	2017	2015 - 2017 opgeteld	
totaal MOT geactualiseerd begr 2014 na Zeegse mrt 14	1.086	1.061	418	2.565	zie bijlage 2
toevoeging resultaat Zeegse 12/13 mrt 14				1.767	
totaal MOT na Zeegse mrt 14				4.332	

Na aanvulling een actualisatie is ruim €4,3.- mln. aan potentiële bezuinigingsmaatregelen beschikbaar.

Wij geven u in overweging intentioneel akkoord te gaan met dit geactualiseerde een aangevulde overzicht MOT 2015 – 2017.

Intentioneel betekent dit dat de raad in principe akkoord gaat met het overzicht aan potentiële meerjarige bezuinigingsmaatregelen. Op het moment dat er sprake is van een niet sluitende jaarbegroting 2015 stelt het college aan de hand van de potentiële MOT 2015 -2017 een voorkeurslijst samen van MOT maatregelen 2015 (MOT 2015) voor het sluitend maken van de begroting 2015. Deze voorkeurslijst MOT 2015 wordt uw raad in de begrotingsvergadering in november ter vaststelling aangeboden, zodat deze bezuinigingen in 2015 kunnen worden gerealiseerd.

In de november krijgt u daarnaast ter vaststelling aangeboden de intentionele voorkeurslijst MOT 2016 – 2018. Het totaal van de potentiële bezuinigingsmaatregelen dient in principe het geraamde meerjaren tekort af te dekken.

Uit de een actualisatie van de meerjarenbegroting (hfdst. V) resulteert een tekort van €4,3 mln.

Hieruit kan worden geconcludeerd dat op basis van de huidige gegevens voor dit tekort (€4,3 mln.) voldoende potentiële MOT maatregelen (€4,3 mln.) beschikbaar zijn.

VII. Vervangingschema 2015.

Hieronder geven wij het overzicht weer van de geraamde benodigde vervangingen in 2015. In de bijlagen hebben wij de meerjaren vervangingsinvesteringen 2016 – 2018 opgenomen. Wij stellen u voor de kapitaallasten van de onderstaande vervangingsinvesteringen in de primitieve begroting 2015 op te nemen. Op basis van de aangepaste verordening 212 zullen investeringen kleiner dan €10.000,- ineens worden afgeschreven. Deze investeringen hebben wij apart zichtbaar gemaakt. Daarnaast is in deze verordening vastgelegd dat daadwerkelijke afschrijving zal plaatsvinden vanaf het eerstvolgende dienstjaar nadat de investering is gerealiseerd. Deze afschrijvingslasten zullen derhalve in het eerste jaar van raming incidenteel vrijvallen. Wij stellen u voor deze middelen in te zetten als dekking voor de afschrijvingen ineens. Voor 2015 betekent dit dat de afschrijving ineens ad. €42.500,- ten laste kunnen worden gebracht van de incidenteel vrijvallende kapitaallasten ad. €189.159,-.

Drie vervangingsinvesteringen waarvoor door uw raad in de afgelopen jaren middelen beschikbaar zijn gesteld zullen eerst dit jaar dan wel begin 2015 worden aangeschaft. Door prijsstijgingen stijgen de kapitaallasten rond €14.929,-. In de primitieve begroting 2015 zullen wij hiermee rekening houden

In bijlage 4 hebben wij het overzicht van de vervangingsinvesteringen 2016 – 2018 weergegeven. De kapitaallasten hiervan zullen worden opgenomen in de meerjarenbegroting 2016 – 2018.

VERVANGINGSINVESTERINGEN 2015 VEENDAM				
Omschrijving	Investering	afschr. termijn	2015	2015
			kapitaallasten	afschrijving ineens
SL/SPORT EN RECREATIE (excl tractie)				
Sport/manifestatievloer S'hal	125.000	12	16.417	
Sportvloer Phal	60.000	12	7.880	
W'hal buitenschilderwerk	10.000	5	2.480	
S'hal scheidingswand opwikkelpanden	1.500	1		1500
Indoor schrob/zuigmachine	22.000	8	3.806	
Kleine schrobzuigmachine 'kleedruimtes'	7.500	1		7500
renovatie velden 2 stuks	120.000	20	11.760	
veld inrichting (doelen, hekken, ballenvanger, verlichting)	10.000	1		10000
	356.000		42.343	
SL/TROPIQUA				
Coating buitenbad	10.000	5	2.480	
Vloertegels sub bad en sauna vervangen	25.000	25	2.200	
Regelkast waterbehandeling	18.000	25	1.584	
VDO flow meters	6.000	1		6000
Doseerpanelen chemicalien recre/wed bad	28.000	15	3.211	
LBK recreatiebad	112.000	15	12.843	
Filter sub bad	42.000	25	3.696	
Besturing stoombad/sauna	4.700	1		4700
Elektronisch alg. inbraakbeveiliging	4.800	1		4800
Geluidsinstallatie	15.000	10	2.220	
RVS alg.vervangen	12.500	20	1.225	
	278.000		29.458	
GEMEENTEWERKEN				
Grafliften	8.000	1		8000
Scania huisvuilauto (R)	273.350	6	58.679	
Scania huisvuilauto (R)	273.350	6	58.679	
	554.700		117.358	
generaal totaal 2015	1.188.700		189.159	42.500

VIII. *Decentralisaties in het sociaal domein*

De decentralisaties in het sociaal domein staan volop in de aandacht. De taken op gebied van jeugd, zorg en werk worden naar de gemeenten overgeheveld. De gemeenten gaan deze taken uitvoeren omdat zij het dichtst bij de burger staan en daardoor beter kunnen inschatten wat nodig is en maatwerk kunnen leveren. De insteek is dat gemeenten deze taken integraal oppakken. Door de decentralisaties krijgen gemeenten nieuwe verantwoordelijkheden. Dit onderdeel gaat in op de ontwikkelingen rond de decentralisaties en de verwachte financiële consequenties daarvan. De genoemde landelijke budgetten en bedragen in dit deel zijn gebaseerd op de informatie die bekend is tijdens het schrijven van deze publicatie (februari 2014).

Sociaal deelfonds

De decentralisaties worden door het Rijk gefinancierd via een deelfonds binnen het gemeentefonds, het sociaal deelfonds. Het deelfonds krijgt bestedingsvoorwaarden, dit betekent dat het geld dat gemeenten via het deelfonds ontvangen, besteed moet worden aan de taken in het sociaal domein. Het is alsof er een schot om het deelfonds wordt geplaatst. Binnen het deelfonds zijn gemeenten vrij om met de budgetten te schuiven.

Monitoring

De gemeenten worden gemonitord door het Rijk op de bestedingen. Dit gebeurt via de zogenoemde Informatie voor derden (Iv3). Gemeenten gebruiken deze methode voor de verantwoording van de bestedingen. Als blijkt dat de gemeente niet het gehele beschikbare budget heeft uitgegeven aan de taken in het sociaal domein, kan dit voor het Rijk aanleiding zijn om nader onderzoek te doen. Het reserveren van overschotten binnen het sociaal deelfonds is toegestaan. *Indien het wenselijk is hiervoor een specifieke reserve in het leven te roepen zullen wij u daarvoor voorstellen doen.*

Kosten van de decentralisaties

De programmakosten van de decentralisaties zijn de uitgaven die worden gedaan voor zaken die te maken hebben met directe zorg, begeleiding of hulp aan burgers die te maken krijgen met de jeugdzorg, ondersteuning vanuit de Wmo of hulp vanuit de participatiewet. De salarissen van professionals die gezinnen of jongeren begeleiden zijn onderdeel van de programmakosten. Daarnaast hebben gemeenten te maken met uitvoeringskosten. Dat gaat bijvoorbeeld om de salarissen van de betrokken beleidsmedewerkers die het college adviseren of kosten die gemeenten moeten maken voor het opstellen van brochures met cliënteninformatie.

Decentralisatie jeugdzorg

Per 2015 gaat de decentralisatie jeugdzorg in. Gemeenten worden dan verantwoordelijk voor hulp en zorg voor minderjarigen. Momenteel is de zorg voor minderjarigen verspreid over verschillende instanties en geregeld in verschillende wetten. Gemeenten staan voor de opgave om goede (betere) jeugdzorg te leveren tegen lagere kosten. Hoe doen gemeenten dat? Door bijvoorbeeld zorg niet dubbel op in te zetten, de juiste zorg eerder in te zetten en meer te investeren in preventie. Onderdeel van de aanpak is dat gemeenten verbanden leggen tussen sportverenigingen, de school en de jeugdzorg. Onder het nieuwe stelsel kunnen gemeenten efficiënter beleid voeren en kostenbesparingen realiseren. Daarbij moeten gemeenten keuzes maken. Wellicht houdt niet elke jongere alle voorzieningen in de huidige vorm. Daarnaast is de verwachting dat intramurale zorg (24uurs zorg in zorginstellingen) wordt beperkt ten gunste van meer intensieve ambulante hulp (zorg op afspraak).

Financiën

Het eerste jaar wordt het macrobudget verdeeld op historische basis. Dit wil zeggen dat het budget voor elke gemeente gebaseerd wordt op het niveau van de uitgaven van de voormalige jeugdzorgfinanciers binnen de gemeentegrenzen. Het budget dat de gemeenten voor jeugdzorg ontvangen wordt in 2015 gekort met € 120 miljoen. In 2016 is dat met € 300 miljoen en vanaf 2017 wordt het budget gekort met € 450 miljoen. Hiernaast vindt nog een korting plaats vanwege wijzigingen in de regelgeving omtrent het persoonsgebonden budget (PGB). Deze korting bedraagt € 70 miljoen. In totaal krijgen gemeenten in 2015 de beschikking over circa € 3,5 miljard voor deze nieuwe taak.

Decentralisatie Wmo/AWBZ

Met ingang van 1 januari 2015 komt er een nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Gemeenten worden ook verantwoordelijk voor de taken begeleiding, kortdurend verblijf en een deel van de persoonlijke verzorging (PV). Deze taken verdwijnen uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en worden ondergebracht in de Wmo. Bijna alle taken m.b.t. PV zijn overgegaan naar de zorgverzekeraars. Gemeenten ontvangen vanaf 2015 structureel 5% van het totale budget voor PV om inwoners die begeleiding bij algemene dagelijkse levensverrichtingen nodig hebben, te kunnen ondersteunen. In 2007 is de huishoudelijke hulp (HH) al gedecentraliseerd.

Financiën

Het budget voor huishoudelijk wordt met 40% gekort in 2015. Structureel blijft voor deze taak € 950 miljoen beschikbaar. Gemeenten moeten deze besparing realiseren door onder andere huishoudelijk hulp efficiënter in te kopen, minder uren huishoudelijke hulp toe te kennen en de mogelijkheden om eigen bijdragen te vragen maximaal te benutten. Op het budget van de nieuwe Wmo-taken wordt ongeveer € 0,5 miljard bezuinigd, dit is in het huidige Regeerakkoord afgesproken. Door de overheveling van de PV naar de Zorgverzekeringswet krijgen gemeenten € 2,5 miljard minder van het Rijk dan de eerdere aannames naar aanleiding van het Regeerakkoord. Dit betekent dat het totale budget voor de Wmo/AWBZ op circa € 4 miljard uitkomt.

Decentralisatie Participatiewet

De Participatiewet wordt ingevoerd in 2015. De wet moet dienen als opvang voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. De Participatiewet is een regeling waarin de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong) samengevoegd zijn. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitkeringsverstrekking en re-integratie van jonggehandicapten die langdurig en duurzame beperkingen hebben. Ook vullen gemeenten straks het inkomen aan als mensen niet volledig het minimumloon kunnen verdienen.

Financiën

De gelden van de Wet sociale werkvoorziening, Wajong en Wet werk en bijstand worden omgevormd in een gezamenlijk budget. Er wordt uitgegaan van een flinke afname van het aantal mensen dat via de sociale werkvoorziening aan het werk is. In 2015 bedraagt het budget nog ruim € 3 miljard maar in de jaren daarna neemt het budget af. Uiteindelijk resteert nog een budget van € 1,2 miljard.

Keuzes van de gemeenteraad

Als raad is het belangrijk te weten welke middelen ter beschikking staan om op de decentralisaties te sturen. De raad heeft met het budgetrecht een stuurmiddel in handen. De raad bepaalt welke bedragen voor de taken en activiteiten beschikbaar zijn. Het college kan maatregelen niet uitvoeren zolang de bijbehorende bedragen niet eerst in de begroting zijn opgenomen. De raad staat dus voor de taak de beschikbare middelen over de activiteiten te verdelen. Dit moet uiteraard binnen de wettelijke verplichtingen. *Over de financiële gevolgen voor onze gemeente zullen wij u berichten zodra de definitieve budgetten en de daartegenover staande te verwachten uitgaven bekend zijn.*

Zoals eerder aangegeven, bestaan de kosten van de decentralisaties uit programmakosten en uitvoeringskosten. Binnen het sociaal deelfonds worden middelen ter dekking van de programmakosten en uitvoeringskosten bij elkaar gevoegd. Een tekort aan middelen voor één van de kosten kan leiden tot besteding van de middelen die bedoeld zijn om de andere kosten te dekken. De budgetten voor de decentralisaties worden na een overgangstermijn verdeeld via verdeelmodellen. De verdeelmodellen zijn gebaseerd op objectieve criteria zoals inwoneraantal en gezondheidstoestand. De verdeelmodellen zullen niet altijd 100% aansluiten op de werkelijke kosten. De uitdaging voor gemeenten is het dragen van de financiële risico's van de decentralisaties. Als er risico's optreden moeten gemeenten in staat zijn deze op te vangen. Het hierna volgende onderdeel gaat hier verder op in.

IX. Begrotingsrichtlijnen (mj) begroting 2015 – 2018.

In de begrotingsrichtlijnen worden de kaders weergegeven waar binnen de begroting en de meerjarenbegroting zullen worden opgesteld. Ten opzichte van de begrotingsrichtlijnen voor de begroting 2013 zijn de richtlijnen nauwelijks gewijzigd. Dit betekent ondermeer dat ook nu weer van de nullijn voor de budgetten wordt uitgegaan. Vooralsnog wordt op basis van het regeerakkoord uitgegaan van een nullijn op de lonen.

Bij de begroting 2015 houden we rekening met de volgende gegevens:

- Bespaarde rente 3,5%
- (verv) investeringen o.g.v. omslagrente 4,8%
- Inwoners 27.920; capaciteit woningen 13.123
- stelpost structurele mee- en tegenvallers € 2,30 per inwoner
- stelpost incidenteel onvoorzien € 36.300,-
- de door de raad in deze Vjn.14 aangegeven vervangingsinvesteringen opnemen.
- Prijsstijging budgetten op de nullijn

Prijsontwikkelingen.

Budgetten mogen alleen worden verhoogd indien de prijsstijging aantoonbaar is en wordt aangetoond dat het bevriezen van budgetten leidt tot een aantasting van het voorzieningenniveau. Eventueel in de primitieve begroting 2015 verwerkte budgetverhogingen als gevolg van marginale beleidswijzigingen zullen, voorafgaand aan de politieke besluitvorming in de raad, aan het college worden voorgelegd. Het college zal vervolgens beslissen of deze budgetverhogingen worden toegestaan.

Belastingen/leges.

De trendmatige stijging opbrengst OZB dan wel tarieven tot maximaal door rijk toegestane limiet. Gelet op de loongevoelige kosten van de diensten waarvoor leges worden geheven, relateren wij de stijging van de tarieven leges aan de door De Kompanjie gerelateerde loonontwikkeling.

Peildatum budgetten.

Bij de raming van de budgetten 2015 wordt rekening gehouden met de wijzigingen tot en met de juni raad 2014.

Meerjarenbegroting 2016 – 2018.

1. constant prijspeil, gecorrigeerd voor een prijsontwikkeling van conform het percentage vermeld in de circulaires van BZK mbt de algemene uitkering en een raming voor ontwikkeling sec arbeidsvoorwaarden en sociale premies en anciënniteit zoals blijkt uit de meerjaren begroting van De Kompanjie
2. kapitaallasten op basis begroting 2015 (percentage renteomslag)
3. kapitaallasten vervangingsinvesteringen op basis meerjarig vervangingsinvesteringsplan
4. constant aantal inwoners per jaar (27.920)
5. kostendekkende tarieven voor de reiniging en riolering.
6. handhaving huidige voorzieningenniveau
7. belastingtarieven op niveau 2015;
8. Meerjarige vrijval van afschrijving
9. Structureel onvoorzien cumulatief €2,30 per inwoner per jaar
10. Indexering o.g.v. algemene subsidie verordening
11. Constant aantal wooneenheden
12. Indexering (deels) onderhoud kapitaalgoederen

Bijlage 1;

toelichting potentiële bezuinigingsmaatregelen maatregelen “Zeegse”

100 Communicatie (overige kosten)

Het besparen op kosten ten aanzien van elektronisch gemeenteblad, begrotingspagina, reclameborden.

101 Representatie (PR artikelen)

Het terugbrengen van PR artikelen gemeente Veendam.

102 Bestuurlijke Samenwerking Regio Programma Oost

Het opzeggen van het lidmaatschap van samenwerkingsverband Regio Programma Oost.

103 Raadsgriffie

Vermindering ondersteuning (formatie) griffie.

104 Project Stadswachten

Het verminderen van het aantal stadswachten.

105 Kosten jaarwisseling

Betreft de inhuur van beveiliging tijdens de jaarwisseling.

106 Accountantskosten

Volgens de begroting 2014 zijn er voor Veendam aan accountantskosten begroot € 71.908. Het contract van Ernst & Young accountants met de gemeente Veendam is € 25.000,- excl. BTW. Gedurende 2013 is er € 37.000,- geboekt op de post accountantskosten(voorschotten 2013 + meerkosten 2012) . Er kan dus gesteld worden dat er ruimte in dit budget aanwezig is. Door strakke sturing op de kwaliteit van aanlevering voor jaarrekeningtraject kan meerwerk tot een minimum beperkt worden. Accountantsverklaringen die voor andere projecten worden afgegeven (buiten budget) worden waarschijnlijk elders geboekt, aangezien deze niet aanwezig zijn op deze post. Logischerwijs zal dit op de projecten zelf gebeuren. Veiligheidshalve kan in elk geval het budget verlaagd worden voor 2015 tot € 50.000,- (dat betekent een vrijval van € 21.908,-) Wellicht in 2016 en verder kan nog een bijstelling plaatsvinden naar circa € 40.000,-. Mede afhankelijk van de uitkomsten 2014 (meerwerk 2013).

107 Opname zwerfdieren

Door middel van contractafspraken het € 5000,- besparen op de opvang van zwerfdieren.

108 Samenvoegen buitendienst /MSW/ Particulier

109 Subsidie ROI

Betreft het stopzetten of verminderen van de subsidie aan Stichting Regionaal Ondernemers Instituut. Dit is een Stichting die (startende) ondernemers in het MKB ondersteunt door het geven van advies tegen gereduceerd tarief. De stichting wordt gesubsidieerd door het bedrijfsleven en alle Zuid-Oost Groninger gemeenten.

110 Tropiqua: verhoging inkomsten

Betreft het verhogen van de toegangsprijzen van Tropiqua in 2016.

111 Subsidies sport/ OZB

Betreft het verlagen van het budget dat bestemd is voor het verstrekken van subsidies en OZB vergoedingen aan sportverenigingen

112 Woningexploitatie

Betreft het afstoten van panden in het bezit van de gemeente waardoor de structurele kosten kunnen worden bezuinigd.

113 Verpachtingen

Betreft het afstoten van gronden in het bezit van de gemeente en het verlagen van daarmee samenhangende kosten.

114 Onderhoud fietspaden

Op onderhoud kan worden bespaard door fietspaden bij een reconstructie en/of nieuwe aanleg uit te voeren in een betonverharding (minste onderhoud en minder gevoelig voor beschadiging door boomwortels). De aanwezigheid van bomen vlak naast fietspaden wordt afgeraden.

Voorbeeld: in Borgerswold ligt ong. 12,5km asfaltfietspad is vorig jaar een bedrag van €4.500,-excl. b.t.w. voor onderhoud besteed. Door het wijzigen van verharding in een betonverharding kan in combinatie met het verwijderen van bomen vlak naast het fietspad worden bespaard.

115 Integrale beoordeling t.a.v. bijdragen aan promotie, ondersteuning VVV & bedrijven, mogelijkheden voor bijdragen vanuit het bedrijfsleven

Focus aanbrengen op activiteiten voor promotie van de gemeente Veendam en ondersteuning van bedrijven, daarnaast onderzoeken in hoeverre het verlagen van een bijdrage van de gemeente gecompenseerd kan worden door een extra bijdrage aan diverse activiteiten vanuit het bedrijfsleven.

116 Armoedebeleid kinderen

Veendam ontvangt naar verwachting voor 2015 en de volgende jaren €215.000 (landelijk 100 miljoen) aan extra middelen voor de bestrijding van armoede. Een bedrag van *maximaal* €125.000 kan hiervan meerjarig als bezuiniging worden ingeboekt. Het overige bedrag is nodig voor de intensivering van het huidige armoede- en minimeerbeleid met name voor kinderen, ouderen en gehandicapten, en de start van nieuwe initiatieven op dit gebied (project 'Samen Sterk', Kledingbank Maxima). Ons armoedebeleid is in het verleden reeds op een relatief hoog peil gebracht met eigen middelen. Dat is ook de reden dat deze maatregel nu op deze wijze kan worden genomen.

117 Stimuleringsfonds

Betreft het verlagen van het participatiefonds. Betreft een bijdrage voor minima om te participeren in (culturele) voorzieningen. Ons stimuleringsbeleid is in het verleden reeds op een relatief hoog peil gebracht met eigen middelen. Dat is ook de reden dat deze maatregel nu op deze wijze kan worden genomen.

118 Subsidie Discriminatiemeldpunt

De bezuiniging van €3.511,- betreft het onverplichte deel van het discriminatiemeldpunt: Voorlichting en preventie.

119 Activiteiten Minderheid beleid

Het gaat hier om het verminderen van subsidies voor integratieactiviteiten aan diverse organisaties. (o.a. Bibliotheek, Humanitas).

120 Migrantenwerk

Dit is een bijdrage die is opgenomen in de subsidie beschikking met Compaen. Zij verzorgen hiervoor verschillende activiteiten. O.a. Centraal Steunpunt Migranten, Taakstelling huisvesting vergunninghouders, Stap Voort(opvoedingsondersteuning), Opstap(je). Het betreft hier deels verplichte en onverplichte activiteiten. Door onderhandeling met Compaen (verplichte en onverplichte onderdelen) zou een deel van dit bedrag mogelijk bezuinigd kunnen worden.

121 Communicatie WGW

Betreft het verlagen van het budget bestemd voor (communicatie) traject versterking wijkgericht werken i.h.k.v. aankomende decentralisaties en herindeling.

122 Professionalisering mfc's

Dit bedrag wordt gebruikt voor het inhuren van een conciërge (via Wedeka) voor Meridiaan in combinatie met Noorderbreedte Acantus en gemeente Veendam betalen dit gezamenlijk.

123 Stimuleringsfonds Welzijn

Het verlagen/ verminderen van de subsidies die uit dit budget betaald worden (o.a. Stichting VPTZ, Stichting Compaen, Veteranenhuis de Molenhoeve, Adviesgroep voorzieningen gehandicapten, Week van de mantelzorg).

124 Bijdragen subsidies Compaen

Door onderhandeling met Compaen ten aanzien van de subsidie beschikking zal een bedrag bezuinigd kunnen worden.

125. WMO smal: beïnvloedbare kosten

Besparing realiseren op de beïnvloedbare kosten WMO.

126 Walbeschoeiing beoordelen en eventueel overdragen

Betreft het overdragen van walbeschoeiing aan particulieren zodat bezuinigd kan worden op de onderhoudskosten.

127 Fontein

Betreft het verminderen van onderhoudskosten en het toepassen van energiebesparende maatregelen t.a.v. fontein.

128 Bediening bruggen

Het terugbrengen van de kosten van de bediening van de bruggen betreft kosten van Wedeka voor inhuur van personeel.

129 Verkeersveiligheidsplan

Het terugbrengen van de bijdrage in het kader van verkeerseducatie op lagere scholen en diverse activiteiten in samenwerking met Veilig Verkeer Nederland. De kosten die hiervoor worden gemaakt worden voor 50% gefinancierd door de provincie Groningen.

130 Subsidie schoolmaatschappelijk werk

Deze bijdrage zit in de subsidie beschikking met Compaen en wordt besteed aan schoolmaatschappelijk werk.

131 Convenant veilige school

Voor dit bedrag wordt alcoholvoorlichting gegeven op de Winkler Prins. Vaak in samenwerking met VNN (Verslavingszorg Noord Nederland).

132 Amateuristische kunstbeoefening

Het korten op het budget waaruit diverse subsidies betaald worden.

133 Onderhoud terreinen Borgerswold

Het besparen op uitgaven ten aanzien van uitbesteed werk van verschillende bedrijven voor onderhoud van Borgerswold. O.a. het onderhouden van berm, sloten, paden, recreatieterrein, snoei en kapwerkzaamheden. M.i.v. 2015 zal op basis van de groenvisie en de gemaakte keuzes tot omvormingen, het budget voor onderhoud opnieuw met €25.000, = verminderd worden.

134 Afvalinzameling

Besparing op afvalinzameling. *(in relatie tot compenserende stijging OZB)*

Hiermee kan MOT nr.33 vervallen (oud)

Uit een externe doorlichting (augustus, 2012) is gebleken dat we op het gebied van afvalinzameling een behoorlijk bezuinigingspotentieel hebben.

Op basis van deze doorlichting per afvalstroom en een financiële audit zijn de mogelijke bezuinigingen in beeld gebracht. Dit leidt tot de volgende bezuinigingen. De genoemde tonnages zijn op basis van ervaringsgegevens.

Het afstoten van het inzamelen van het Klein Chemisch Afval door derden in 2014 € 10.000, - excl. btw.

M.i.v. 1 april 2014 is het tarief van GFT verlaagd van € 44,46 - naar € 26,20 per ton. Uitgaande van 3.894,5 ton (2013) op jaarbasis betekent dit een voordeel van € 71.110,00 excl. btw - In 2014 levert dit een besparing op van € 53.340,00 (3/4 jr) en in 2015 levert dit structureel bij ongewijzigd opbrengst van tonnages een voordeel op van € 71.115,00 excl. btw-.

Inzamelen en verwerken van oud papier en karton (Europees) aanbesteden kan een verwacht voordeel op gaan leveren van € 24.800,00 excl. btw - in 2015.

De aanbesteding voor het restafval wordt in SOZOG verband aanbesteed. Op basis van de huidige tonnages 6.710 ton (2013) zal dit een voordeel gaan opleveren van € 432.325,00 (huidig tarief € 119.43 excl. Btw minus max. bestektarief € 55,00 excl. btw) op jaarbasis. Voor 2016 ingaande 1 juli € 216.160,00 excl. Btw (1/2 jr).

	excl BTW	
2014	tbv begr	
KCA	10.000	
GFT (01-04-14)	53.340	
t.g.v. de res ega afval	63.340	op rekening basis
2015		
KCA	10.000	
GFT	71.110	
OPK	24.800	
verlaging lasten	105.910	t.g.v. MOT 2015
2016 wijzigingen t.o.v. 2015		
aanbesteding rest afval	216.160	t.g.v. MOT 2016
2017 wijziging t.o.v. 2016		
restant aanbesteding rest afval	216.160	t.g.v. MOT 2017
totaal 2015 -2017 potentieel tgv MOT	538.230	

Overigens merken wij nog op dat een mogelijke verlaging van de tarieven conform de systematiek bij de rioolheffingen (nr.19) pas een opbrengst genereert op het moment dat de OZB tarieven als compensatie worden verhoogd. Inclusief de btw component levert dit een opbrengst verhoging op van rond €650.000,-.

135 Bodemsanering Moderna

Vanaf 2016 vervalt de nazorgplicht (betalingen aan de provincie) en zou het bedrag kunnen vrijvallen.

136 Milieubeheer toezicht en handhaving

Het verlagen van het budget bestemd voor de aanvullende kosten zoals extra onderzoeken / rapportages / inhuur / second opinion bij toezicht en handhaving van de milieutaken.

137 Adoptie rotondes

Bedrijven mogen een rotonde adopteren (met reclame uiting) met als tegenprestatie het onderhoud voor de rotonde voor hun rekening te nemen.

138 Monumentenbeleid

Het afschaffen van het gemeentelijk monumentenbeleid.

139 Speelattributen

Besparing op onderhoud en vervanging van speelattributen in speeltuinen

140 Verminderen aantal bruggen

Het besparen op onderhoudskosten en vervanging van bruggen door het aantal bruggen te verminderen In Veendam hebben we 122 bruggen in beheer. We onderscheiden grofweg 2 categorieën bruggen:

1. recreatieve bruggen, dit zijn de bruggen in het Borgerswold park en in andere parken en groenvoorzieningen en bruggen op buurtniveau.
  2. bruggen met een verkeersfunctie die onderdeel uitmaken van de infrastructuur van Veendam op het niveau van wijk- en stadsontsluiting.
- Er zijn 96 recreatieve bruggen. De jaarlijkse beheerskosten van deze bruggen zijn € 700,- per brug
Er zijn 26 bruggen met een verkeersfunctie. De jaarlijkse beheerskosten van deze bruggen zijn € 9.000,- per brug.

Uitgaande van een mogelijke krimp van 10% van het aantal bruggen is de jaarlijkse besparing in de beheerskosten:

- Recreatieve bruggen: 10 bruggen x € 700,- = € 7.000,- /jaar
- Bruggen met een verkeersfunctie: 3 bruggen x € 9.000,- = € 27.000,- /jaar

TOTALE BESPARING: € 34.000,- /jaar bij een krimp van 10%

De besparing moet in mindering worden gebracht op de (eenmalige) kosten voor het verwijderen van de 13 bruggen.

Het verwijderen van bruggen kent verschillende varianten:

1. Verwijderen (bewegende) brugdelen.
2. Verwijderen brugdelen incl. brughoofd.
3. Verwijderen brugdelen incl. brughoofd en aanpassen ontsluiting.

Per situatie moet beoordeeld worden welke variant toepasbaar is. Om die reden is binnen de gestelde tijd geen uitspraak te doen over de kosten van het verwijderen van bruggen en de relatie tussen verwijderkosten en beheerskosten. Gezien de hoeveelheid bruggen binnen de beheerorganisatie is (budget voor het opstellen van) een toekomstplan voor het handhaven c.q. verwijderen van bruggen (en dus routes) een opgave die de aandacht verdient.

N.B. De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in het onderhoud van bruggen. In 2009 is de raad akkoord gegaan met het instellen van een bruggenfonds. In 2011 is voor de periode van 4 jaar de renovatie en het meerjaren onderhoud uitbesteed. Daarnaast heeft Wedeka sinds 2011 voor de duur van 4 jaar de opdracht voor o.a. het onderhoud van de bruggen in Borgerswold.

141 Integrale beoordeling bijdragen aan scholen.

Het voorstel is om te onderzoeken of de budgetten voor schoolzwemmen en vervoer, verkeersveiligheidsplan, schoolspordagen, milieueducatie en schoolvoorstellingen, kunnen worden samengevoegd en de scholen een bedrag ter beschikking te stellen waar ze zelf over kunnen beschikken en keuzes kunnen maken op cultureel of sportief gebied.

We zullen dan eerst een aantal mogelijke knelpunten moeten uitwerken, zoals:

- Er zijn verschillende financieringsstromen: rijksbijdragen, provinciale bijdrage en gemeentelijke financieringen; wettelijk verplicht of vrijwillig in de vorm van bijdrage of subsidie.
- Wanneer er wordt bezuinigd op bepaalde posten is de keerzijde dat ook de inkomsten voor bv Tropiqua en VanBerensteyn aanzienlijk teruglopen.
- Wanneer de scholen zelf over een budget kunnen beschikken zullen we hiervoor uitgangspunten of randvoorwaarden moeten formuleren.

We zullen voor 1 juli in een collegeadvies met een voorstel komen over de aanpak en werkwijze om de ontschotting en halvering van het totaalbudget ad € 132.397,- per 2015 te effectueren.

142 Rioolbeheer inzet reserve rioolbeheer i.r.t. verhoging OZB

Woonlasten van de burgers in relatie tot de MOT

Voor het product rioolbeheer en afvalinzameling geldt het uitgangspunt 100% dekking. Met andere woorden de lasten dienen te worden gedekt door de daartegenover staande inkomsten zoals riolheffing en afvalstoffenheffing. Indien op de uitgaven kan worden bespaard kan het tarief van de betreffende heffing worden verlaagd. Dit betekent voor de burger een lastenverlichting. In de paragraaf lokale heffingen wordt in de begroting een overzicht van de woonlasten gegeven (OZB, riol- en afvalstoffenheffing). Door in de paragraaf de woonlasten van het lopende dienstjaar en die voor het volgende dienstjaar op te nemen kan een al dan niet stijging van de woonlasten in beeld worden gebracht. Uitgangspunt is uiteraard de woonlasten stijging zo beperkt mogelijk te houden.

Gelet op de noodzaak om (MOT) maatregelen te nemen om de te verwachten tekorten af te dekken, wordt stevig ingezet om de lasten van rioolbeheer en afvalstoffenheffing te verlagen. De hieruit voortvloeiende verlaging van de tarieven, resulteert in een verlaging van de totale woonlastendruk. Bij diverse MOT maatregel (nr.19 en 158 rioolbeheer, nr.33 afvalinzameling) wordt voorgesteld de ruimte die hierdoor ontstaat in te zetten in een extra verhoging van de OZB. In principe blijft hiermee de woonlasten op hetzelfde niveau en voldoet daarmee aan het uitgangspunt de woonlasten stijging beperkt te houden.

Rioolheffing

In de raadsvergadering van december 2013 is de raad akkoord gegaan met de overgang naar een zogenaamd ideaal complex voor het rioolbeheer. Hierdoor resteert in de reserve rioolbeheer per 1 januari 2014 rond € 3,1 mln. Voor zover mogelijk willen wij deze middelen die zijn ontstaan vanuit de rioolheffing terugsluizen naar de burgers. Wij stellen u voor de tarieven rioolheffing te verlagen door tot de volgende bedragen een (aflopende) beschikking over deze reserve te doen: in 2015 7 ton; 2016 6 ton; 2017 5 ton en verder aflopend per jaar met een ton, zodat in 2022 voor rond €2,8 mln. is beschikt over deze reserve.

Door de inzet van deze reserve over de jaren in 2015 kan voor de burgers in 2015 een lastenverlaging worden bereikt van 7 ton, met daar tegenover zoals voorgesteld als MOT maatregel een compenserende verhoging van de OZB.

Bij de verhoging dient wel rekening te worden gehouden met de rijks macronorm.

Macro norm

Door middel van het vaststellen van een macronorm doet het rijk een beroep op de lokale overheid om de stijging van de lokale lasten beperkt te houden. Per jaar wordt een percentage vastgesteld waarmee de OZB opbrengsten landelijk mogen stijgen. Dit betekent dat een individuele gemeente de macronorm mag overschrijden indien landelijk maar aan deze norm wordt voldaan. In zowel 2012 als 2013 is de macronorm landelijk echter overschreden. De macronorm 2014 bedraagt voor 2014 3,5% zonder correctie van de overschrijding over de jaren 2012/13. Door deze overschrijdingen is de norm voor 2014 bijgesteld naar 2,45%. Daarnaast kan het rijk de overschrijding van de norm sanctioneren door een collectieve korting op de algemene uitkering. Inmiddels is een evaluatie gestart naar de werking van de macronorm als instrument om lokale lasten beheersbaar te houden.

Rioolheffing/afvalstoffenheffing/OZB

Naast deze voorgenomen compenserende OZB verhoging in relatie tot de verlaging van de opbrengst riool, is bij MOT nr 134 voorgesteld om de lasten verlaging afval inzameling ad. €650.000,- ook te compenseren door een OZB verhoging. Door het compenserende karakter van beide voorgestelde maatregelen treedt in het plaatje van de lokale lastendruk geen verzwaring op.

Wel vindt in het kader van de macro norm een gemiddelde stijging plaats van rond 15%.

Daarnaast dient te worden opgemerkt dat een lasten verschuiving plaats vindt van huishoudens met een huurwoning (riool/afvalheffing) naar huishoudens met een eigen woning (riool/afvalstoffenheffing plus OZB).

Bijlage 2;

Geactualiseerd overzicht MOT maatregelen nr. 8 t/m 48

aangepast n.a.v. uitwerking Zeegse conferentie feb 14						
MOT intentioneel 2015 - 2017 geaccordeerd door de raad (x 1.000)						
Nr	Omschrijving	2015	2016	2017	2015 - 2017 cumulatief opgeteld	2018
8	Verhoging tarieven sporthallen (incl tarieven avondgebruik)				0	20
9	Groene sportvelden, verhoging tarieven				0	9
12	Bezuiniging op het onderhoud openbaar groen	25			25	
13	Ombuiging Compaen	25	25	25	75	
17	Subsidie peuterspeelzalen verminderen	95			95	
18	Onderhoud begraafplaatsen	40			40	
18	Tarieven begraafplaatsen	14	13	13	40	14
19	rioolbeheer kostendekkend maken; irt verhoging OZB; vervallen irt nr 142	0	0	0	0	
20	Kostendekkendheid leges bouwvergunningen	20	20	20	60	
22	Jumelage: stopzetten stedenbanden		10		10	
23	van Berensteyn, integratie van functies;verzelfstandiging		250		250	
24	samengevoegd onder nr 23				0	
25	Verhoging tarieven zwembad	50		50	100	
26	Sluiting van buitensportaccomodaties		15		15	
27	Schrappen cultuursubsidies	17			17	
29	WMO taakstelling (gewijzigde titel)	122	38		160	
32	Verlagen exploitatie- en accommodatiesubs Welzijn	10	10	10	30	
33	Verlaging kosten afvalinzameling (irt verhoging OZB)	pm	pm		0	
35	Afstoten gemeentelijke panden	pm	pm		0	
36	Verhogen OZB-opbrengsten	300	300	300	900	
37	Opnieuw invoeren hondenbelasting	100			100	
39	Bedrijfsvoering De Kompanjie	250	380		630	
toegevoegde voorstellen nov 13						
41	opzeggen lidmaatschap VNG; geschrapt					0
42	opzeggen lidmaatschap VGG; geschrapt					0
43	taakstelling subsidies; geschrapt					0
44	verminderen aantal verkeersborden	p.m.				0
45	afschaffen beiaardierswerkzaamheden	p.m.				0
46	verminderen/besparen op verzekeringen	8				8
47	besparing op gratis trouwen	3				3
48	terugdringen kosten verkiezingen	7				7
totaal MOT na Zeegse mrt 14		1.086	1.061	418	2.565	

De grijs gearceerde items zijn gewijzigd ten opzichte van de vorige vastgestelde versie.

Toelichting MOT 2014 e.v. nr. 8 t/m 48 geactualiseerd.

8. Verhoging van de tarieven van de sporthallen (inclusief tarieven avondgebruik). (530)

Op grond van het aangenomen amendement “geen verhoging tarieven sportverenigingen” d.d. 5 november 2012 is voor deze in 2013 vooralsnog wegvallende MOT maatregelen incidentele dekking gevonden. De uitgestelde bezuiniging van 2013 is meegenomen in de MOT 2015 e.v.

De gebruikers van de sporthallen zijn verenigingen en scholen.

Onze sporttarieven zijn thans gemiddeld en moeten uiteindelijk samen met het onderwijsgebruik de doelstelling van de beoogde meeropbrengst van €20.000,- over 4 jaren kunnen realiseren.

Tijdens de Zeegse-conferentie (12 en 13 maart 2014) is dit voorstel doorgeschoven naar 2018 e.v., overwegende dat de sportverenigingen ook al gekort worden op hun subsidies en niet dubbel aangeslagen dienen te worden.

9. Groene sportvelden, verhoging tarieven (531)

Op grond van het aangenomen amendement “geen verhoging tarieven sportverenigingen” d.d. 5 november 2012 is voor deze in 2013 vooralsnog wegvallende MOT maatregelen incidentele dekking gevonden. De uitgestelde bezuiniging van 2013 is meegenomen in de MOT 2015 e.v.

Beleidsmatig is vastgelegd dat de gemeente staat voor het cultuurtechnisch onderhoud van de sportvelden en de verenigingen voor alle kosten van hun opstallen kleedkamers/clubgebouw). Dit laatste betekent dat de verenigingen staan voor alle kosten van hun accommodatie zoals klein en groot onderhoud, energiekosten, belastingen, verzekeringen etc. Afgesproken is destijds dat als compensatie de verenigingen geen huur voor de velden gingen betalen.

Aan de hand van de jaarlijkse exploitatiecijfers kunnen we de financiële positie van de clubs beoordelen. Het merendeel van de buitensportverenigingen heeft moeite het hoofd boven water te houden. Bezuinigingen zullen waarschijnlijk leiden tot contributieverhogingen.

We spreken over 12 wedstrijd velden(banen) verdeeld over 5 sportparken. Bij een verhoging van €250,- per veld levert dit een bedrag op van €3.000,-. Als dit drie jaar wordt voortgezet, dan leidt dit tot een bezuiniging van rond €9.000,-.

Tijdens de Zeegse-conferentie (12 en 13 maart 2014) is dit voorstel doorgeschoven naar 2018 e.v., overwegende dat de sportverenigingen ook al gekort worden op hun subsidies en niet dubbel aangeslagen dienen te worden.

12. Beheersniveau groen terugbrengen naar het gemiddelde (560) (GW)

Er is een structurele besparing van €50.000,- te realiseren zonder dat de kwaliteit van het openbaar groen drastisch naar beneden gaat.

Daarom wordt geadviseerd om een nieuwe groenvisie voor de gemeente Veendam (huidige visie is van 2008) op te stellen, waarbij het totale groenonderhoud (structuur en beheer) wordt bekeken. Hierin kunnen aspecten als het omvormen van groen naar een minder dure beheergroep worden meegenomen. Hierdoor kunnen besparingen worden gerealiseerd, zonder dat de kwaliteit van het openbaar groen drastisch naar beneden moet.

Dit betekent een eenmalige uitgave voor het omvormen, waarna de jaarlijkse kosten naar beneden kunnen. Op langere termijn kan dit een besparing opleveren.

Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden kan dit consequenties hebben voor zowel de inzet van eigen personeel als de WSW. Wanneer gekozen wordt voor een nieuwe groenvisie, met de optie beheergroepen omvormen zal er een eenmalige investering noodzakelijk zijn. De hoogte van de investering is afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden. De eerste tranche ad. €25.000,- is in 2013 gerealiseerd. Voor 2014 wordt door middel van het adoptieplan rotondes een voordeel behaald van €17.000,- Het resterende bedrag wordt gerealiseerd met de uitvoering van de groenvisie.

13. Bezuinigingstaakstelling Compaen (622)

In het kader van de versoering van de uitvoering van de WMO wordt ook een bezuinigingstaakstelling aan Compaen opgelegd ad €100.000,- hiervan is in 2013 €25.000,- gerealiseerd. **Het restant loopt cumulatief over de jaren 2015 tot en met 2017.** De bezuinigingen zijn gecommuniceerd met Compaen.

17. Subsidie peuterspeelzalen verminderen (650)

De MOT maatregel is in 2013 incidenteel gedekt ten laste van het overschot van 2013. De uitgestelde structurele bezuiniging is thans meegenomen vanaf de jaarschijf 2015.

In afwachting van wijzigingen van het rijksbeleid ten aanzien van de financiering van het peuterspeelzaalwerk, hebben wij nog geen definitief voorstel kunnen voorleggen over de wijze waarop wij het peuterspeelzaalwerk in de toekomst vorm kunnen geven. Om die reden hebben wij in overleg met Compaen afgesproken het huidige beleid en de uitvoering daarvan in 2014 voort te zetten.

Hoewel wij – zoals gezegd – in afwachting zijn van het rijksbeleid, gaan wij wel in gesprek met Compaen over de hoogte van de toekomstige subsidie. In 2014 is reeds een structurele besparing van €30.000 gerealiseerd. De gereserveerde middelen ad. €58.540 voor versterking peuterspeelzalen VVE (programmabegroting 2014 blz. 36) kunnen ook voor dit doel gebruikt worden. Dat betekent een structurele bezuiniging van €30.000,- + €58.540,- = €88.540,-.

Een voorstel hiertoe wordt ontwikkeld.

18. Kostendekkend maken begraafplaatsen onderhoud(724)

Het huidige onderhoudsniveau op de begraafplaatsen staat op hoog niveau. Als dit naar een basisniveau gaat is er een besparing te realiseren van €80.000,- ten opzichte van het huidige benodigde budget van €260.000,- voor het groenonderhoud op de begraafplaatsen.

In de begroting is een bedrag van €450.000,- opgenomen. Hiervan wordt echter maar €260.000,- besteed aan het onderhoud van de begraafplaatsen. Het overige wordt gebruikt voor het daadwerkelijke begraven en de bijbehorende administratie. In 2013 is van de taakstelling €40.000,- gerealiseerd. In 2014 is €40.000,- incidenteel gerealiseerd. Dit bedrag wordt m.i.v. 2015 structureel meegenomen waarbij keuzes worden gemaakt volgens de vastgestelde groenvisie

18. Kostendekkend maken begraafplaatsen tarieven(724)

Ook de tarieven kunnen worden verhoogd. Op dit moment bedraagt het kostendekkingspercentage 32%. Wij stellen daarom een verhoging van de tarieven met 10% per jaar voor en een herziening van de tariefstructuur. Ook het opsporen van rechthebbenden zal leiden tot een volledige opbrengst en tot extra opbrengsten.

Een verhoging met 10% komt neer op een meeropbrengst van €13.500,- per jaar. Een dergelijke verhoging zou gedurende vier jaar kunnen worden gehanteerd.

19. Rioolbeheer kostendekkend maken (726)

Zie toelichting op MOT nr. 142 waarmee dit nummer kan vervallen.

20. Kostendekkendheid leges bouwvergunningen (823)

Door de recessie hebben wij moeten constateren dat de opbrengsten bouwleges substantieel tegenvallen. In de voorjaarsnota onderdeel bijstelling begroting 2014 hebben wij u dan ook voorgesteld de raming opbrengst bouwleges te verlagen. Tevens hebben wij aangegeven dat de voorgenomen stijging opbrengsten bouwleges ad. €120.000,- niet haalbaar wordt geacht De opbrengst op dit onderdeel hebben wij dan ook aangepast tot €60.000,-.

22. Jumelage, stopzetten stedenbanden (005)

Vanaf 2016 zouden de activiteiten op het gebied van de jumelage kunnen worden stopgezet en/of overgelaten aan het particulier initiatief. Dat levert €10.000,- per jaar op.

23.vanBeresteyn, integratie van functies (0511)

Inmiddels is een rapport, "Op weg naar een bruisend VanBeresteyn", opgesteld om deze taakstelling handen en voeten te geven, waarbij het doel is een verdergaande integrale bedrijfsvoering te realiseren. Genoemd rapport plus begeleidende (raads)brief is inmiddels ter kennisgeving (verzenddatum 31 maart 2014) verzonden naar de Raad. Voorgesteld wordt om, onder leiding van een nog aan te stellen projectleider, per onderdeel de organisatorische en financiële implicaties (incl. frictiekosten) nader in beeld te brengen, waarna verder besluitvorming kan plaatsvinden.

NB. De beide MOT-maatregelen (nrs. 23 en 24) dienen integraal te worden gezien, en zouden diensgevolg als één maatregel te worden behandeld.

24.vanBeresteyn, invoeren ondernemerschap, beëindigen ambtelijke rechtspositie (0511)

Inmiddels is een rapport, "Op weg naar een bruisend VanBeresteyn", opgesteld om deze taakstelling handen en voeten te geven, waarbij het doel is een verdergaande integrale bedrijfsvoering te realiseren. Genoemd rapport plus begeleidende (raads)brief is inmiddels ter kennisgeving (verzenddatum 31 maart 2014) verzonden naar de Raad. Voorgesteld wordt om, onder leiding van een nog aan te stellen projectleider, per onderdeel de organisatorische en financiële implicaties (incl. frictiekosten) nader in beeld te brengen, waarna verder besluitvorming kan plaatsvinden.

NB. De beide MOT-maatregelen (nrs. 23 en 24) dienen integraal te worden gezien, en zouden diensgevolg als één maatregel te worden behandeld.

25.Verhoging tarieven zwembad (530)

Per 1 januari 2011 zijn de tarieven met €0,50 extra verhoogd. Gezien de supermoderne en goed uitgeruste accommodatie kunnen wij overwegen om in 2015 en in 2017 opnieuw een dergelijke verhoging door te voeren. Dat leidt tot meeropbrengsten van €50.000,- resp. €100.000,-.

Ook de baden in onze omgeving zullen gezien de rijksbezuinigingen de tarieven waarschijnlijk substantieel moeten verhogen. We kunnen mogelijk nog enige differentiatie aanbrenge in de verhoging van de tarieven omdat we met een hoog (weekenden/vakanties) en laag tarief werken.

De tariefsverhoging per 1 januari 2015 zal worden geëffectueerd.

26.Verminderen buitensport accommodatie (531)

De bestaande 5 sportparken (centraal: Langeleege en Wildervank en in de dorpen Bareveld, Borgercompagnie en Ommelanderswijk/Zuidwending) bieden voldoende ruimte om aan de vraag te kunnen voldoen.

Het sportpark te Borgercompagnie heeft vanwege het geringe aantal teams de laagste bespelingsintensiteit. Het voortbestaan van de club stond dit seizoen al ter discussie. Ze gaan echter nog een seizoen door doch het langetermijnperspectief is erg onzeker.

Een aantal jaren geleden in door besparing op het groenonderhoud €85.000,- bespaard. Hierdoor wordt geen onderhoud meer gepleegd aan het bosplantsoen rondom de velden en worden de overige groenstroken slechts twee keer per jaar gekleped. Verdere bezuinigingen op het groen zijn niet meer mogelijk. **Wij stellen voor om vv Borgercompagnie het seizoen 2014-2015 uit te laten spelen en het sportpark medio 2015 te sluiten en dan het onderhoud te staken. De besparing kan in 2016 worden gerealiseerd.**

27.Schrappen exploitatie- en waarderingssubsidies (580)

Het gaat hier om het schrappen van de gehele post voor exploitatie- waardering- en incidentele subsidies t.w.v. €32.000,-.

Het afschaffen van deze post treft een tiental amateurclubs, diverse optredens en activiteiten, zoals de koopavondoptredens en de optredens in vanBeresteyn, de wijkcentra en de verzorgingscentra.

De netto besparing is kleiner dan €32.000,-. Een bedrag van €15.000,- komt als huuroopbrengst ten goede aan vanBeresteyn. Per saldo is er slechts een besparing van €17.000,-.

In Zeegse is afgesproken om behalve deze intentionele bezuinigingen, nog eens €8.000 op amateuristische kunstbeoefening te bezuinigen. Derhalve een totale bezuiniging van €25.000. Onder 580 staat ook nog een bedrag van €5000,- voor Zwarte Dorus. Het lijkt logisch dat daar ook een deel van de bezuiniging gehaald kan worden.

29. Taakstelling WMO resultaten van de uitvoering van het programma Meerdooen (622)

De WMO taakstellingen nrs. 14, 29, 30 en 31 (vanuit de MOT 2013 ev) zijn bij dezen tot één taakstelling samengevoegd.

Bij de aanbesteding Huishoudelijke Hulp in 2010 is er, in overleg met de zorgaanbieders, een vergoedingssystematiek ontwikkeld waarbij de gemeente het budget beter beheersbaar in kon zetten. Hierdoor hoefde het budget niet volledig te worden uitgegeven, en ontstond zelfs ruimte om middelen aan Compaan toe te kennen ten behoeve van het activeren van mensen met een forse afstand tot de arbeidsmarkt (zgn. C-stroom).

Het team Wmo-consulenten werkt al langere tijd met succes volgens de 'gekantelde' methodiek, waardoor het aantal individuele voorzieningen een dalende trend laat zien het programma Mee@doen heeft als doel het aanspreken en versterken van de eigen kracht en het netwerk van inwoners. Ook wordt de eerstelijns dienstverlening beter georganiseerd door een betere samenwerking van meerdere organisaties vertegenwoordigd in sociale teams. Door meer "aan de voorkant" te werken kan soms relatief dure zorgverlening voorkomen worden, en bijvoorbeeld de specifieke inzet op de OGGz afgebouwd worden.

Door dit alles kan het totale bedrag (122.000) van deze vier, nu samengevoegde MOT-maatregelen kan in 2015 afgeraamd worden van de Wmo.

De kanttekeningen die hierbij gemaakt worden, zijn dat in 2015 een nieuwe financiële situatie ontstaat, doordat op middelen voor de huishoudelijke ondersteuning fors (40%) gekort wordt door het Rijk. Ook krijgt de gemeente in het kader van de (nieuwe) WMO per 2015 nieuwe taken (Awbz-begeleiding incl. vervoer) uit te voeren, waarop ten opzichte van de huidige situatie plm. 25% gekort wordt.

32. Verlagen exploitatie- en accommodatiesubsidies Welzijn (630)

In het verleden zijn de buurthuizen geprivatiseerd. De buurtverenigingen moesten zichzelf in het vervolg bedruipen. Het enige wat overbleef was de exploitatiesubsidie, bedoeld om de buurtverenigingen de gebouwen te kunnen laten onderhouden en de nutsvoorzieningen te kunnen betalen.

33. Verlaging van de kosten van afvalinzameling (721)

(in relatie tot compenserende stijging OZB **Deze kan vervallen zie nr. 134**)

35. Panden afstoten op korte en lange termijn (822)

De gemeente beschikt over een aantal af te stoten panden. In een aantal gevallen is een spoedige verkoop niet uit te sluiten. Een besparing in de exploitatielasten is op dit moment nog niet aan te geven, maar zal in de komende jaren zeker onze aandacht hebben.

36. Verhoging OZB opbrengst met 3 x 10 % (931)

Wij stellen voor om ook na 2013 de OZB verder te verhogen. Wanneer wij uitgaan van 10% per jaar bovenop de trendmatige begroting dan levert dit over de meerjarenperiode uiteindelijk een bedrag van € 900.000,- per jaar extra op.

37. Opnieuw invoeren hondenbelasting (937)

Een mogelijke op dit moment niet gevoerde belasting is de hondenbelasting.

Er is eerder een hondenbelasting geweest in Veendam. Met ingang van 2002 is de hondenbelasting afgeschaft. Opbrengst in 2001 was € 42.000,-. Dit was op basis van circa 1600 honden en een tarief van € 24,05.

Alvorens deze belasting ingevoerd kan worden moet een inventarisatieronde uitgevoerd worden, gevolgd door een jaarlijkse controle. Uitbreiding van de administratie met een belastingsoort en de hierbij horende bezwaarschriften zal structureel extra inzet vragen. De invoering zal een periode van voorbereiding vergen voordat de hondenbelasting daadwerkelijk kan worden ingevoerd. Indien wordt besloten de meeropbrengsten hondenbelasting als MOT maatregel in 2015 op te nemen, zal vanaf 2016 de structurele opbrengst worden gerealiseerd. In het voorbereidingsjaar 2015 zal de geraamde opbrengst nog niet worden gerealiseerd en ten laste worden gebracht van de reserve MOT.

Kosten van de implementatie:

Uitgebreide inventarisatieronde	€ 14.000,-
Voorbereiding inventarisatieronde (mailing, looplijsten etc.)	€ 10.000,-
Communicatie	€ 1.000,-
Verwerken resultaten inventarisatie (6 x 36 uur)	€ 5.400,-
Totaal	€ 30.400,-

Jaarlijkse lasten:

Lasten per jaar inventarisatie	€ 10.000,-
Overige lasten per jaar	€ 4.000,-
Totaal	€ 14.000,-

Bij een gewenste netto opbrengst per jaar van € 100.000,- moet het tarief circa €71,- per jaar bedragen, uitgaande van 1.600 honden (1.600 x 71 = € 113.600,-).

Eenmalige kosten per hond bij implementatie € 19,- (1.600 x 19 = € 30.400,-).

Jaarlijkse administratiekosten per hond circa € 8,75. (1.600 x 8,75 = € 14.000,-).

39. Bedrijfsvoering De Kompanjie (960)

Wij denken aan een bezuiniging van € 880.000 voor de gemeente Veendam, op te bouwen in de komende jaren. Wij brengen nog onder uw aandacht, dat in de opsomming een stelpost voorkomt voor de bedrijfsvoering; deze post wordt in Kompanjie verband uitgewerkt (in overleg met de gemeente Pekela). De bezuiniging zal deels worden gerealiseerd doordat het afstoten van taken (zoals vermeld in de andere voorstellen in deze notitie) een vermindering van de formatie mogelijk maakt en deels in efficiëncymaatregelen.

Omdat het gaat om een omvangrijke bezuinigingstaakstelling zullen er aanzienlijke frictiekosten zijn: opleiden van medewerkers voor nieuwe taken, outplacementtrajecten. Beide betrokken gemeenten zullen hiervoor een bedrag beschikbaar moeten stellen.

40. Bestuursondersteuning

Wij stellen u voor ook bij de ambtelijke bestuursondersteuning een taakstelling neer te leggen ad. € 15.000,-. Realisatie zal plaatsvinden door een vermindering op de inzetbare uren bestuursadviseurs.

Aanvullende MOT maatregelen

41. Opzeggen lidmaatschap VNG

42. Opzeggen lidmaatschap VGG

Deze twee maatregelen worden niet haalbaar geacht.

43. Taakstelling subsidies

De taakstelling kan bereikt worden door een drietal opties:

- het stopzetten van indexaties op de subsidies
- het verlagen van alle subsidies van 10%
- het schrappen van diverse subsidies.

Deze maatregel is geschrapt tijdens de tweedaagse MOT-conferentie, om dubbelingen met de uitkomsten van de conferentie te voorkomen

44. Vermindering aantal verkeersborden

Het verminderen van het aantal verkeersborden en daarmee samenhangend onderhoud.

45. Afschaffen beiaardier werkzaamheden

Het laten vervallen van de werkzaamheden van de beiaardier. Bedrag betreft enkel loonkosten.

In samenspraak met Stichting Carillon Veendam wordt nu iemand opgeleid om de huidige beiaardier, die de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt, vanaf 2015 op te volgen. Hoewel de gemeente Veendam in deze geen verplichtingen is aangegaan, lijkt het niet in de lijn van de ontwikkelingen te liggen om nu op deze post te bezuinigen.

46. Besparen op verzekeringen

Op basis van een screening van de portefeuille verzekeringen zouden de volgende verzekeringen kunnen worden beëindigd:

- collegebeschermingspolis
- fraude- en beroving
- ongevallen college b&w/raadsleden
- ongevallen verkeersbrigadiers
- politiek molest
- Zakenreisverzekering

Hiermee kan rond €8.750,- worden bespaard.

47. Besparing op gratis trouwen

Het gratis trouwen zou in een spreekkamer kunnen plaatsvinden en door een medewerk(st)er van de burgerlijke stand.

48. Terugdringen kosten verkiezingen

Aangezien de gemeente al gebruik maakt van vrijwilligers kan er niet bezuinigd worden op vergoedingen. Op de volgende uitgaven die betrekking hebben op de verkiezingen zou tot rond een bedrag van €7.000,- kunnen worden bezuinigd.

- €3.575,- aan VVV bonnen (143 * €25,-) als bedankje.
- €592,- presentjes vrijwilligers
- €3.330,- kosten zaalhuur + maaltijden

Bijlage 3.

Mjb 2015 - 2017				
(x € 1.000; -/- is nadeel) begr 2014	2015	2016	2017	cumulatief
Nadelen:				
Onderhoud budget onderw geb indexering	15	15	15	45
verhoging budget onderhoud gebouwen	50	50	50	150
bijdrage Kompanjie mbt ancieniteit	57	39	23	119
AU Inflatie cf juni circ. in punten	240	260	240	740
AU; ontwikkeling NUP	242	-202	0	40
herijking clusters AU	52	53	52	157
AU; scootmobiel korting; irt MOT	26	17	45	88
AU; efficiency korting AWBZ dagbesteding en begeleiding irt MOT	120	120	0	240
AU; efficiency korting jeugdzorg; irt MOT	200	300	235	735
AU; integratie uitkering WMO	1.563	391	0	1.954
AU; Dualiseringskorting	29	0	0	29
AU; Onderwijshuisvesting	468	0	0	468
AU; maatschappelijke stages	39	0	0	39
AU; invoeringskosten WMO/AWBZ	67	0	0	67
Structureel onvoorzien	66	66	66	198
Rente/Afschrijving verv.investeringen (incl wi Kompanjie)	62	30	30	122
Bijdrage Kompanjie irt vervangingsinvesteringen Kompanjie	37	15	47	99
Trendmatige stijging budget financiering; basis 0,9%	22	22	22	66
Bijdrage Kompanjie	p.m.	p.m.	p.m.	0
Bijdrage Wedeka	485	376	304	1.165
Rente vrijmaken AR; notitie reserves	p.m.	p.m.	p.m.	0
RUD	85	85	0	170
lasten bijstand	p.m.	p.m.	p.m.	0
Veiligheidsregio	p.m.	p.m.	p.m.	0
Overheveling onderhoud onderwijs gebouwen	p.m.	0	0	0
totaal nadelen	3.925	1.637	1.129	6.691
Voordelen:				
Trendmatige verhoging ozb 2%	70	70	70	210
AU; mutatie algemene uitkering juni circ 13 (accres)	245	30	97	372
AU; maatschappelijke stages	39	0	0	39
AU; invoeringskosten WMO/AWBZ	67	0	0	67
Vrijval afschrijving	28	70	102	200
AU; scootmobiel korting; irt MOT	26	17	45	88
AU; eff korting AWBZ dagbesteding en begeleiding irt MOT	120	120	0	240
AU; eff korting jeugdzorg; irt MOT	200	300	235	735
AU; Dualiseringskorting	29	0	0	29
AU; integratie uitkering WMO	1.563	391	0	1.954
totaal voordelen	2.387	998	549	3.934
uitkomst Mjb per saldo (cumulatief)	-1.538	-2.177	-2.757	
	(2015)			
Uitkomst Mjb best. beleid en excl. NSR (p/j)	-1.538	(2016)		
		-639	(2017)	
			-580	tekort
			(opgeteld)	-2.757
				(cumulatief)

Bijlage 4

VERVANGINGSINVESTERINGEN 2016 - 2018 VEENDAM					
Omschrijving	Investering	afschr. termijn	2016	2017	2018
ID/FACILITAIRE DIENSTVERLENING					
SL/SPORT EN RECREATIE (excl tractie)					
beregeningsautomaat Wildervank veld2	1.000	10	148		
renovatie velden 2 stuks	120.000	20	11.760		
veld inrichting (doelen, hekken, ballenvanger, verlichting)	10.000	10	1.480		
Toiletgroep Entree Indoorcentrum	15.000	20	1.470		
Score borden Indoorcentrum	15.000	12	1.970		
Veegmachine Indoorcentrum	12.500	10	1.850		
Boiler Sorghvliethal	7.500	8	1.298		
Gevelkachels Kantoren Indoorcentrum	7.500	7	1.431		
Wedstrijdtafels Indoorcentrum	5.000	10	740		
Hockeykunstgras semiw ater	200.000	10		29.600	
gemaalpompparkeerplaats Stadion	2.000	10		296	
renovatie velden 2 stuks	120.000	20		11.760	
veld inrichting (doelen, hekken, ballenvanger, verlichting)	10.000	10		1.480	
Toiletgroep(en) Sorghvliethal	25.000	25		2.200	
Boiler Parkstadhal	7.500	8		1.298	
Buitenschilderwerk Indoorcentrum	20.000	5		4.960	
Binnenschilderwerk Indoorcentrum	12.000	10		1.776	
pomp autoberekening honkbalveld	5.000	15			573
mobile regeninstallatie	60.000	8			10.380
beregeningsautomaat Fase II	1.400	10			207
beregeningsautomaat Stadion	800	10			118
renovatie velden 1 stuks	60.000	20			5.880
renovatie veld 1 Bareveld	60.000	20			5.880
veld inrichting (doelen, hekken, ballenvanger, verlichting)	10.000	10			1.480
gemaalpompp drainage Bareveld	2.500	10			370
werkplaats sport cv ketel	3.000	15			344
Roltribunes en verrijdbare afscheiding	10.000	10			1.480
Kassa's Indoorcentrum	5.000	20			490
Scheidingswand valbeveiliging P-Hal	3.500	22			327
CV installatie t.b.v. kleedruimtes S-Hal	2.500	15			287
	813.700		22.147	53.370	27.817
SL/TROPIQUA					
Boen/schroefmachine	8.000	7	1.527		
Bruggen Sub.bad	27.000	15	3.096		
Bestrating terreinafwerking	25.000	25	2.200		
Bubbelbaden 7 stuks	35.000	25	3.080		
Vloertegels Rest/pers.	21.000	25	1.848		
Verwarminginstal/elec voorz. Trop/p Hal	210.000	25	18.480		
Luchtkanalen w ed bad	41.000	30	3.335		
Wandtegels sauna	9.800	30		797	
LBK Kleedruimte	25.412	15		2.914	
LBK Wedstrijdbad	74.000	15		8.485	
Circulatiepompen waterzuivering 6x	60.000	30		4.880	
Kunstplanten en bomen sub/ w ed bad	10.000	8		1.730	
Verlichting sub bad	38.500	15		4.415	
Scheidingswand en w ed.bad	18.275	10			2.705
Tegelwerk bassin w ed.bad	43.615	25			3.838
TH iso beglazing w ed- en sub bad	17.000	10			2.516
Dak recr.bad/kleedruimte/Sauna bitumen+leislag	27.000	10			3.996
Tw eestromen filter recreatiebad	12.700	30			1.033
Camera observatie systeem	13.465	10			1.993
	716.767		33.566	23.221	16.081
totaal	1.530.467		55.712	76.590	43.897

Bijlage 5

De financiën in vogelvucht.

Inleiding

Er verandert veel onze gemeente. Er komen onder andere nieuwe taken (sociaal domein) bij terwijl er tegelijkertijd als gevolg van de bezuinigingen minder budget is voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Onze gemeente staat voor de uitdaging om de juiste financiële keuzes te maken. De gemeenteraad heeft een belangrijke rol bij het maken van die keuzes. Het is dan ook belangrijk om zicht te krijgen op hoe gemeenten geld ontvangen en waar dit geld naar toe gaat. In onderstaande “*financiën in vogelvucht*” hebben wij getracht u als nieuwe raad in grote lijnen een algemeen inzicht te geven in de gemeente financiën. Bij diverse onderdelen hebben wij de praktijk zoals deze gelden bij onze gemeente toegevoegd.

Inhoudsopgave

- De inkomsten van een gemeente
- De uitgaven van een gemeente
- Programmabegroting en –rekening
- Gemeentelijke balans
- Gemeentelijke samenwerking
- Decentralisaties in het sociaal domein

De inkomsten van de gemeente.

Gemeenten kunnen op drie manieren geld ontvangen om hun gemeentelijke taken te bekostigen. Het grootste deel van de inkomsten ontvangen gemeenten van het Rijk. Dit gebeurt via het gemeentefonds en via specifieke uitkeringen. Gemeenten kunnen ook geld ontvangen via eigen inkomsten.

1. Gemeentefonds.

Het gemeentefonds is een geldstroom van het Rijk naar gemeenten. Het gemeentefonds wordt verdeeld aan de hand van veel verschillende maatstaven. Deze maatstaven zijn bijvoorbeeld het aantal inwoners, de oppervlakte van de gemeente en het aantal leerlingen. De verdeling van het gemeentefonds houdt rekening met verschillen in kosten tussen gemeenten. Bijvoorbeeld: een gemeente met veel leerlingen heeft hogere uitgaven aan schoolgebouwen dan een gemeente met minder leerlingen. Ook houdt de verdeling rekening met de draagkracht tussen gemeenten. Gemeenten met een relatief zwakke sociale structuur, zoals veel inwoners met lage inkomens of veel bijstandsgerechtigden, krijgen daarom meer geld om hun voorzieningenniveau op peil te houden. Die gemeenten hebben gemiddeld genomen minder mogelijkheden om via lokale belastingen inkomen te genereren om deze voorzieningen te dekken. De samenstelling van het gemeentefonds bestaat uit vier vormen van uitkeringen:

Algemene uitkering (AU)

Dit is de grootste van de vier uitkeringen. Gemeenten hoeven zich niet te verantwoorden over de besteding van de algemene uitkering richting het Rijk en kunnen deze vrij besteden. De verantwoording vindt plaats aan de gemeenteraad. De inkomsten uit de algemene uitkering behoren daarom tot de *algemene* middelen van de gemeente.

Artikel 12 uitkering

De artikel 12 uitkering wordt toegekend als een gemeente over een lange tijd grote financiële tekorten op de begroting heeft en een meerjarig slecht vooruitzicht. Door een deel van de financiële zelfstandigheid in te leveren, krijgt de gemeente deze aanvullende uitkering.

Onze gemeente valt niet onder deze uitkering.

Decentralisatie-uitkering (DU)

Een decentralisatie-uitkering wordt uitgekeerd in plaats van een algemene uitkering vanwege afwijkende indexatiemethoden of de wijze van verdelen. Een DU wordt uitgekeerd als bijvoorbeeld niet alle gemeenten een deel van het budget krijgen of als er heel gericht verdeeld wordt, bijvoorbeeld alleen onder gemeenten die een zeehaven of een gemeentelijk museum hebben. Het is de bedoeling dat de decentralisatie-uitkering op termijn wordt overgeheveld naar de algemene uitkering.

Onze gemeente ontvangt momenteel de volgende decentralisatie uitkeringen:

- Centra voor jeugd en gezin
- Jeugdzorg (invoering)
- Versterking peuterspeelzalen
- brede impuls combinatiefunctie/buurtsportcoaches

Integratie-uitkering (IU)

Een integratie-uitkering is vergelijkbaar met een decentralisatie-uitkering. Wel zijn er een aantal verschillen. Een IU wordt uitgekeerd aan alle gemeenten. Daarnaast staat het vast dat de integratie-uitkering wordt overgeheveld naar de algemene uitkering. Een IU wordt vooral gebruikt om grote herverdeeffecten op te vangen. Herverdeeffecten zijn financiële voor- of nadelen voor gemeenten die worden veroorzaakt door andere verdeling van gelden.

Onze gemeente ontvangt momenteel de volgende Integratie uitkeringen:

- Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)
- VTH provinciale taken

Deelfonds sociaal domein

Vanaf 2015 worden de decentralisaties in het sociaal domein gefinancierd vanuit een speciaal onderdeel van het gemeentefonds: het deelfonds sociaal domein. Dus niet via één van de vier hier genoemde uitkeringstypen. Alleen het inkomensdeel van de Wet werk en bijstand (WWB) – als onderdeel van de decentralisatie Werk – blijft gefinancierd via een specifieke uitkering.

Circulaires

Eind mei begin juni verschijnt de zogenoemde meicirculaire gemeentefonds. Na Prinsjesdag verschijnt de septembercirculaire gemeentefonds. In deze circulaires worden de gemeenten geïnformeerd over de vooruitzichten en wijzigingen van het gemeentefonds. De groei of krimp van het gemeentefonds hangt af van de ontwikkeling van de uitgaven van de verschillende ministeries, ook wel departementale uitgaven genoemd. Als de uitgaven van de ministeries stijgen, groeit het gemeentefonds. Als de uitgaven van de ministeries dalen door bijvoorbeeld bezuinigingen, dan krimpt het gemeentefonds. Dit heet de normeringssystematiek en wordt ook wel de *“samen de trap op, samen de trap af-methode”* genoemd

Accres

Het accres is een veelvuldig gebruikt woord in de gemeentefondscirculaires. Het accres betekent eigenlijk gewoon de jaarlijkse groei (of krimp) van het gemeentefonds. Hoewel de groei van de AU voor de gemeente vrij besteedbaar is, dient een groot deel hiervan ter compensatie van de loon- en prijsontwikkelingen. Het accres dient ook nog eens ter dekking van de lastenstijgingen ten gevolge van bijvoorbeeld de eigen bevolkingsgroei. Met andere woorden na aftrek van de autonome lastenstijgingen, welke per gemeente verschillen, blijven al dan niet vrij besteedbare middelen over ter afweging voor het gemeentebestuur.

Taken erbij

Indien de gemeente er een (wettelijke) taak (taakmutatie) bij krijgt worden in principe de financiële gevolgen hiervan gecompenseerd. De omvang van de toevoegingen aan de AU (compensatie) is niet meer dan een globale landelijk indicatieve raming. Deze compensatie zal dan ook per individuele gemeente positieve dan wel negatieve effecten kunnen veroorzaken. Beleidsuitgangspunt voor *onze gemeente* bij dergelijke taakmutaties is, dat de inhoudelijke vak afdeling aangeeft hoe deze taak zal worden uitgevoerd. Op basis van de daarbij te overleggen begroting wordt besloten hoeveel middelen ter beschikking worden gesteld. In de praktijk kan dit betekenen dat een afwijking ten opzichte van de toevoeging aan de AU ontstaat. Met andere woorden

niet de toevoeging aan de AU is bepalend, maar de reële raming van de lasten van de “nieuwe” activiteit bepaalt de omvang van het benodigde budget.

2. Specifieke uitkeringen

Gemeenten ontvangen geld van het Rijk (en soms van Europa of provincies) dat zij moeten besteden aan bepaalde taken (medebewindstaken). Dit geld is niet vrij besteedbaar (geoormerkt) zoals bij de algemene uitkering. De grootste specifieke uitkering is voor de uitvoering van de Wet werk en bijstand (WWB). Gemeenten moeten de besteding van specifieke uitkeringen verantwoorden aan het Rijk. Als de volledige specifieke uitkering niet besteed wordt, moet het niet bestede geld in principe terug naar het Rijk.

3. Eigen inkomsten

Om overheidstaken uit te kunnen voeren, hebben gemeenten geld nodig. Naast het geld dat gemeenten ontvangen van de Rijksoverheid, kunnen gemeenten ook geld innen van bedrijven en burgers.

Belastingen

De bedragen die burgers en bedrijven aan de gemeente moeten betalen zonder dat zij daar een individueel aanwijsbare tegenprestatie voor ontvangen, noemt men belastingen.

Gemeentelijk belastinggebied

Het geheel aan mogelijkheden voor gemeenten om belastingen te heffen, noemt men ook wel het belastinggebied. Het belangrijkste doel van belastingheffing is het bijeenbrengen van geld voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Een gemeentelijk belastinggebied geeft de gemeenteraad de mogelijkheid om de verdeling tussen inkomsten en uitgaven af te stemmen op plaatselijke voorkeuren. Alleen belastingen die in de wet zijn genoemd, kunnen door gemeenten worden geheven. Zo mogen gemeenten wel hondenbelasting heffen, maar geen paardenbelasting.

Belastingtypen

Bij de gemeentelijke belastingen zijn drie typen belastingen te onderscheiden:

Algemene belastingen: deze belastingen zijn vrij te besteden. Voorbeelden van algemene belastingen zijn de onroerende-zaakbelastingen, parkeerbelastingen en reclamebelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Bestemmingsbelastingen: deze belastingen dienen als inkomsten voor specifieke taken. Onder de bestemmingsbelastingen vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies (rechten en leges): de inkomsten van retributies zijn bedoeld om de kosten voor specifieke dienstverlening te dekken. Retributies zijn de vergoedingen die iemand betaalt voor bijvoorbeeld een nieuw paspoort, rijbewijs of voor een omgevingsvergunning.

Onze gemeente heft de volgende belastingen

- Leges
- Brandweerrechten
- Lijkbezorgingsrechten
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- Rioolheffing
- Onroerend-zaakbelasting
- Precariobelasting
- reclamebelasting

In de paragraaf lokale heffingen in de begroting/rekening vindt u hierover meer informatie

Inkomenspolitiek

De Gemeentewet bepaald dat de tarieven van de gemeentelijke belastingen niet draagkracht afhankelijk (bij burgers) of winstafhankelijk (bij bedrijven) mogen zijn. Dit verbod moet ervoor zorgen dat gemeenten met hun belastingheffing geen inkomenspolitiek voeren, dit is voorbehouden aan het Rijk.

Onroerende-zaakbelastingen

De grootste eigen inkomstenbron van gemeenten zijn de OZB (onroerende-zaakbelastingen). De OZB worden geheven op basis van de waarde van een onroerende zaak (WOZ-waarde).

Kostendekkendheid

Voor bestemmingsbelastingen en retributies geldt dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de geraamde kosten. Het tarief mag dus maximaal kostendekkend zijn.

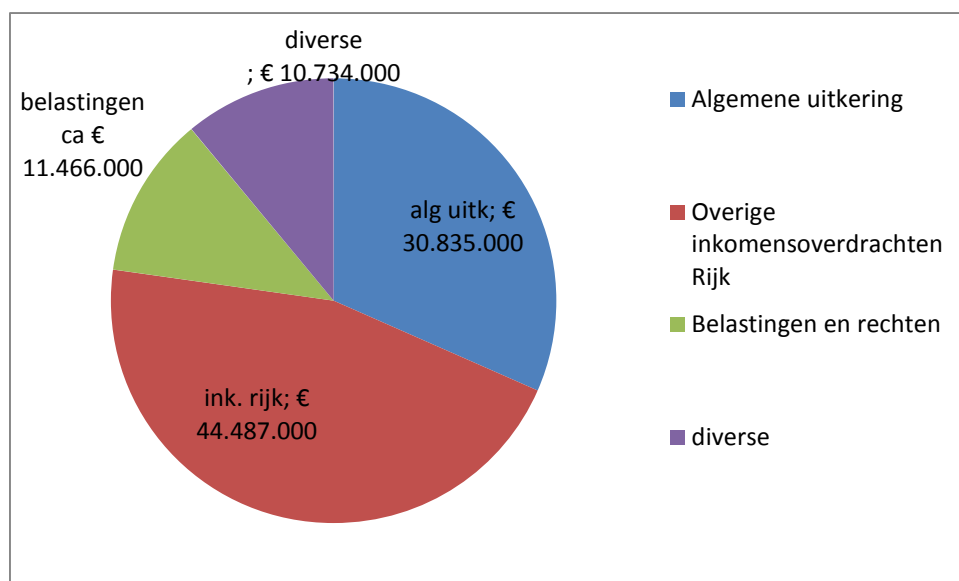
Onze gemeente voldoet hieraan.

Kwijtschelding

In de wettelijke regels is opgenomen dat een belastingplichtige een ontvangen aanslag moet betalen. Alleen in een beperkt aantal situaties kan kwijtschelding worden verleend. Kwijtschelding is alleen mogelijk als de gemeenteraad daartoe de mogelijkheid heeft geopend.

Onze gemeente maakt gebruik van deze mogelijkheid..

Hieronder geven wij globaal (grafisch) inzicht in de inkomsten categorieën m.b.t. *onze gemeente* Basis kerngegevens 2013 zoals gepresenteerd in de bijlagen begroting 2014.

De overige inkomsten overdrachten van het rijk voor onze gemeente bedragen rond 44 mln. Rond 23 mln. hiervan betreft specifieke uitkeringen t.b.v. de bijstand en werkgelegenheid. En rond 17 mln. wordt van het rijk als onderwijs vergoeding ontvangen.

De inkomsten uit de **algemene uitkering uit het gemeentefonds** (AU) zijn in *onze gemeentebegroting 2014* geraamd op rond 31 miljoen, met andere woorden globaal één derde van het totaal aan inkomsten. Reden genoeg dat hierboven is stil gestaan bij deze belangrijke inkomstenbron. Kenmerk van deze inkomstenbron is onder meer dat deze in omvang door de gemeente nauwelijks beïnvloedbaar is.

De uitgaven van de gemeenten

De uitgaven van gemeenten zijn zeer divers, dit komt omdat de kosten van gemeenten enorm uiteen lopen. Van de kosten voor een boeket dat de burgemeester aanbiedt bij een 60-jarig huwelijksfeest tot aan het aanleggen van een rotonde, van het verstrekken van inkomenssteun tot het bouwen van een school. De gemeentelijke uitgaven worden ingedeeld in categorale- en functionele uitgaven.

Onder de *categorale uitgaven* vallen ondermeer:

- personele uitgaven; de uitgaven voor het ambtelijk apparaat
- subsidies; gemeenten kunnen subsidies verstrekken op beleidsterreinen die zij van publiek belang vinden, maar waarvan de uitvoering aan andere partijen wordt overgelaten
- afschrijvingskosten en rentekosten.

Als een gemeente investeringen doet, zijn er doorgaans afschrijvingskosten en vaak ook rentekosten. Om te kunnen investeren moet de gemeente geld lenen. Over het geleende geld moet rente betaald worden. Investeringskosten gaan langer dan een jaar mee. En de kosten voor de investeringen kunnen als afschrijvingskosten over het aantal gebruiks jaren gespreid.

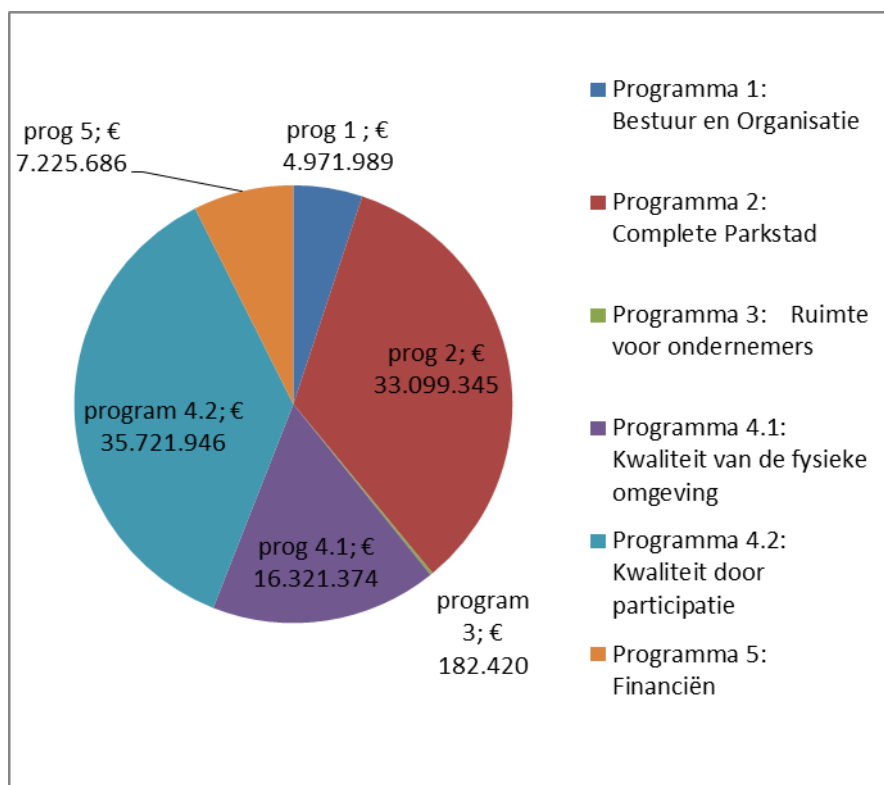
Functionele uitgaven

Gemeenten voeren honderden taken uit. Gemeenten kunnen taken zelf uitvoeren of deze met hulp van andere partijen uitvoeren. Functionele uitgaven zijn uitgaven van gemeenten die per taak zijn ingedeeld.

Onze gemeente heeft de functionele uitgaven als volgt ingedeeld:

- Programma 1 - Bestuur en Organisatie
- Programma 2 - Complete Parkstad
  - 2.1 Sport
  - 2.2 Cultuur
  - 2.3 Jeugd/Onderwijs
  - 2.4 Gezondheid
  - 2.5 Bruisend Centrum en levendige woonwijken
- Programma 3 - Ruimte voor ondernemers
- Programma 4 - Leefbaar, duurzaam, hoge kwaliteit
  - 4.1 Kwaliteit voor de fysieke omgeving
    - 4.1.1 Ruimtegebruik, infrastructuur en beheer en onderhoud
    - 4.1.2 Milieu en duurzaamheid
    - 4.1.3 Toezicht en handhaving
  - 4.2 Kwaliteit door participatie
- Programma 5 – Financiën

Tegenover de inkomsten staan de uitgaven die de gemeente doet. Hieronder geven wij globaal (grafisch) inzicht in de uitgaven per programma voor *onze gemeente*

Programmabegroting en -rekening

De begroting is het document waar de gemeentelijke uitgaven (lasten) en inkomsten (baten) bij elkaar worden gebracht. Samen met de behandeling van de voorjaarsnota die aan de begroting vooraf gaat,

is de begrotingsbehandeling hét moment voor de gemeenteraad om daadwerkelijk keuzes te maken. Na afloop van het begrotingsjaar wordt de programmarekening opgesteld die aangeeft op welke wijze de begroting werkelijkheid is geworden.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

Sinds 2004 werken gemeenten met de regels voor de begroting en de jaarrekening zoals die zijn opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV ondersteunt de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad. Naar de raad toetst ook Gedeputeerde Staten of de gemeentelijke begroting sluit.

Financiële Verordening

Een ander belangrijk instrument voor de raad is de financiële verordening, op grond van artikel 212 van de Gemeentewet. In deze verordening stelt de raad de uitgangspunten vast voor het financiële beleid en beheer van de gemeente. Het gaat dan bijvoorbeeld om de inrichting van de begroting, de tussentijdse rapportages en de jaarrekening. Ook kan de raad aangeven wanneer de voorjaarsnota moet worden behandeld en op welke momenten ze door het college over de uitvoering van de begroting wordt geïnformeerd. Een ander voorbeeld is dat de raad kan aangeven dat voor investeringen boven een bepaald bedrag een apart collegevoorstel moet worden overlegd. Gemeenteraden wordt geadviseerd om eens in de vier jaar de financiële verordening tegen het licht te houden.

Mede in het kader van de samenvoeging van de ambtelijke organisatie van *de gemeenten Veendam* en Pekela in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) De Kompanjie is in 2013 de financiële verordening van onze gemeente geactualiseerd.

In deze verordening is ondermeer vastgelegd:

- Dat bij de voorjaarsnota de begrotingsrichtlijnen voor het komende begrotingsjaar worden vastgesteld;
- Het college informeert de raad door middel van tussentijdse rapportages over de realisatie van de begroting; *krijgt zijn beslag in de voorjaarsnota en najaarsnota;*
- Het college biedt de raad een nota activabeleid aan; *deze is in 2013 vastgesteld;*
- Het college biedt de raad een nota reserves en voorzieningen aan; *bij de voorjaarsnota 2012 is notitie vastgesteld;*
- Het college biedt de raad een treasury statuut aan; *is in 2013 vastgesteld;*
- Het college biedt de raad een nota grondbeleid aan; *de huidige vastgestelde nota zal binnenkort worden geactualiseerd;*

Het BBV bevat verschillende *eisen voor het opstellen van de gemeentelijke begroting, meerjarenraming en jaarrekening:*

- De begroting en jaarrekening moeten ingedeeld worden in een aantal programma's. Vandaar ook de naam programmabegroting en programmarekening. De gemeenteraad bepaalt zelf het aantal en de naamgeving van de programma's.
- In de begroting wordt de algehele financiële positie van de gemeenten beschreven. Deze beschrijving is voor de raad van belang voor een goede oordeelsvorming over de begroting.
- Naast de begroting wordt een meerjarenraming opgesteld. Deze meerjarenraming geldt voor minimaal drie jaren volgend op het lopende begrotingsjaar en is de basis voor het opstellen van toekomstige begrotingen.
- Er moet sprake zijn van een structureel sluitende begroting. Dit betekent dat de structurele lasten gedekt worden door de structurele opbrengsten. Als dat niet het geval is in het begrotingsjaar, moet dit uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting worden gerealiseerd.

Naast de programma's moeten de begroting en jaarrekening worden voorzien van minimaal zeven paragrafen. Deze zeven paragrafen bundelen de onderwerpen die veelal versnipperd in de begroting en de rekening staan en bieden als het ware een dwarsdoorsnede van de begroting en de jaarrekening. Dit zijn de zeven paragrafen:

- lokale heffingen,
- weerstandsvermogen en risicobeleid,
- onderhoud kapitaalgoederen,

- financiering,
- bedrijfsvoering,
- verbonden partijen,
- grondbeleid,
- interbestuurlijk toezicht (IBT)

Begroting machtiging aan het college

Het belang van de begroting van de raad De programmabegroting is het document waarmee de raad het college machtigt (autoriseert) om geld uit te geven. Met het vaststellen van de begroting bepaalt de raad de wijze waarop het college het geld moet besteden. Deze toewijzing van gelden door de raad aan de programma's heet ook wel allocatie.

De begroting biedt antwoord op belangrijke vragen

Door het opnemen van concrete doelstellingen kan worden bereikt dat de kader stellende en controlerende rol van de raad wordt versterkt.

Per programma moet de raad drie vragen in samenhang beantwoorden:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

De onderwerpen van deze drie W-vragen komen terug in de jaarrekening. In de jaarrekening gaat het om drie H-vragen. De vragen zijn als volgt:

- Heeft de gemeente bereikt wat zij wilde bereiken?
- Heeft de gemeente gedaan wat zij wilde doen?
- Heeft het gekost wat de gemeente dacht dat het zou kosten?

De programmarekening dient er toe om achteraf, na afloop van het begrotingsjaar terug te kunnen kijken wat van de programmabegroting werkelijk is gerealiseerd.

Controle

Gemeenten werken met publiek geld. Daarom mag van de gemeenten worden verwacht dat zij hun middelen doeltreffend, doelmatig en rechtmatig besteden. Naast de raad, spelen de rekenkamer(commissie) en de accountant een belangrijke rol bij de controle daarvan.

Rekenkamer

In de Gemeentewet is geregeld dat elke gemeente een rekenkamer moet hebben (*onze gemeente voldoet hieraan*). De rekenkamer helpt de raad met het uitvoeren van zijn controlerende taak, met name als het gaat om doeltreffendheid, de effectiviteit van het beleid. Het is aan de rekenkamer om te bepalen wat zij precies onderzoekt. De gemeenteraad kan wel suggesties aandragen.

Accountant

De gemeenteraad stelt de accountant aan. De taak van de accountant is de controle van de gemeentelijke jaarrekening. Hij of zij gaat na of de cijfers die in de jaarrekening staan, kloppen (een getrouw beeld geven) en of de financiële beheers handelingen in de jaarrekening volgens de regels (rechtmatig) zijn gegaan. Voorbeelden van deze financiële beheers handelingen zijn: aanbestedingen, verstrekte subsidies en geïnde belastingen

Gemeentelijke balans

De balans is onderdeel van de jaarrekening. Links op de balans staan de bezittingen van de gemeente. Rechts op de balans staat hoe deze bezittingen zijn gefinancierd. De balanstotalen van linkerkant en rechterkant moeten altijd gelijk aan elkaar zijn.

Posten aan de activa zijde (rechts)

Materiële activa

Materiële vaste activa zijn de bezittingen van gemeenten.

Immateriële activa

Immateriële activa zijn kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor mogelijke investeringen.

Financiële activa

Hieronder vallen de uitgeleende gelden aan derden en kapitaalverstrekkingen met een looptijd van één jaar of langer dan een jaar.

Vorraden

Dit zijn de voorraden van de gemeenten. Onder voorraden vallen de gronden die zowel niet als wel in exploitatie genomen zijn.

Uitzettingen

Hieronder vallen onder andere de uitgeleende gelden en vorderingen met een looptijd van korter dan één jaar.

Liquide middelen

Het direct beschikbaar geld van een gemeente.

Overlopende activa

Dit zijn de nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen.

Posten op de passiva zijde (links)

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het saldo van de rekening (gemeentelijk jaarresultaat). *Reserves* ontstaan door overschotten op de balans of worden planmatig gerealiseerd voor een bestedingsdoel. De gemeenteraad beslist over de voeding en de besteding van de reserves. *Saldo van de rekening* dat is het behaalde resultaat (overschot of tekort) van het vorige jaar. Ook wel bekend als het gemeentelijk jaarresultaat.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen om achterliggende verplichtingen en risico's te dekken, waarvan omvang en tijdstip van optreden onzeker zijn. Voorzieningen worden ook gevormd om gelijkmatige verdeling van lasten te creëren. Dit is bijvoorbeeld het geval bij onderhoudstaken.

Langlopende schulden

Dit zijn opgenomen leningen van een gemeente met een looptijd van een jaar of langer dan één jaar.

Kortlopende schulden

Dit zijn opgenomen leningen met looptijd korter dan één jaar.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die gedurende het jaar zijn opgebouwd en pas volgend jaar worden betaald. Dit kunnen vooruit ontvangen bedragen zijn.

Grondexploitatie

Gemeenten hebben de afgelopen jaren grond aangekocht, veelal met de bedoeling er woningen op te bouwen.

Gemeentelijke samenwerking

Op steeds meer terreinen werken gemeenten samen. Soms is een samenwerking wettelijk voorgeschreven zoals bij de brandweer. Vaak zijn samenwerkingsverbanden vrijwillig, bijvoorbeeld in de vorm van een gezamenlijke sociale dienst of een gemeenschappelijke P&O- afdeling of ICT-afdeling. *Onze gemeente* heeft ondermeer een samenwerkingsverband met de gemeente Pekela waarbij de ambtelijke organisaties zijn samen gevoegd in De Kompanjie. In de paragraaf verbonden partijen (begroting/rekening) kunt u de samenwerkingsverbanden terugvinden

- Voor gemeenten is het belangrijk om goede afspraken te maken over de wijze van aansturing en besluitvorming.

Financiële aansprakelijkheid gemeenten

Gemeenten zijn financieel aansprakelijk voor het financiële reilen en zeilen van een gemeenschappelijke regeling. Bij een dreigende overschrijding van de begroting is het aan het

dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling om die kostenoverschrijdingen binnen de begroting op te lossen. Als achteraf toch blijkt dat de begroting overschreden is, wordt de rekening teruggelegd bij de deelnemende gemeenten. De gemeenteraden van de betrokken gemeenten moeten dan beslissen hoe het financieel tekort wordt opgelost. Gemeenten zijn op deze manier volledig aansprakelijk voor de tekorten van de gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelnemen.

(oa. Bron VNG)